OCTAVIAN SAVA

METEORITUL DE AUR

EDITATĂ DE REVISTA
„ȘTIINȚA și TEHNICA"

1

1955

Introducere , Cuvânt înainte sau ...... cum vreţi să-i spuneţi

În urmă cu o jumătate de veac, la sfârşitul anului 1955, apărea primul număr al faimoasei „Colecţia de povestiri ştiinţifico-fantastice". Redactor-şef, timp de 19 de ani (1955 - 1974) a fost Adrian Rogoz.

Ce se poate spune, după mai bine de 50 de ani de la lansare despre CPSF? Că a fost iubită, adulată chiar, de câteva generaţii de români? Acesta este un lucru îndeobşte ştiut.

Despre contextul apariţiei CPSF s-au spus însă mai puţine lucruri. Poate şi pentru că România se afla într-o perioadă tulbure, ca să folosim un efemism...

Iosif Vissarionovici Stalin murise în anul 1953 (5 martie) dar succesorul său, Nikita Hruşciov (1894 - 1971) în ciuda faptului că lansase termenul de „cult al personalităţii" (cu trimitere directă la predecesorul său) a continuat politica „dură" sovietică. În consecinţă ocupaţia sovietică a rămas pe aceleaşi poziţii de forţă în tot lagărul de est.

În România Gheorghe Gheorghiu-Dej (1901 - 1965) îşi consolidează poziţia în aparatul de partid - în 1955, la plenara din 30 septembrie şi 1 octombrie este ales prim-secretar al CC al PCR şi apoi este reales la Congresul al VII-lea al PCR din 23 - 28 decembrie acelaşi an. Tot atunci începe şi industrializarea forţată a României. Se încearcă totodată şi o revigorare a culturii, are loc în 1956 (18 - 23 iunie) primul congres al scriitorilor români la Bucureşti. Totodată, în perioada 1955 şi 1957 apare Dicţionarul limbii române contemporane, în patru volume. Pe plan extern, 1955 este anul semnării Tratatului de la Varşovia (Pactul militar oficial numit Tratat de prietenie, colaborare şi asistenţă mutuală între Albania, Bulgaria, Cehoslovacia, R.D. Germană, Polonia, România, Ungaria şi URSS - parafat la 14 mai), pentru ca în 1956, în Ungaria, să se desfăşoare prima mare revoltă anticomunistă din Estul European (în 23 octombrie studenţii şi muncitorii ies în stradă; în 31 octombrie guvernul liberal anunţă oficial retragerea Ungariei din Tratatul de la Varşovia; pe 4 noiembrie tancurile

sovietice intră în Budapesta; pe 14 noiembrie ordinea sovietică este restabilită).

Un fapt remarcabil este însă, revenind la „Colecţia de povestiri ştiinţifico-fantastice" (a cărei titulatură derivă direct din limba rusă - „naucna fantastika"), că a încercat de la bun început să „limiteze" traducerile din limba rusă, preferând autorii români. Colecţia a debutat „fulminant" cu nuveleta „Meteoritul de aur" a lui Octavian Sava - o poveste frumoasă şi palpitantă, cu neaşteptat de puţine „trimiteri politice".

Primul autor rus apare în numărul 6 (Vitalii Trenev cu „Indienii") iar următorul abia în numărul 28 (I. Kalniţki cu „Sfârşitul oraşului subteran", CPSF 28 - 34). De altfel este foarte probabil ca romanul semnat de Kalniţki să fi apărut ca o reacţie la evenimente din Ungaria, din anul 1956: „Sfârşitul oraşului subteran" este un exemplu clasic de ceea ce am putea numi „communistic fiction", adică un roman de factură propagandistă declarată, în care „duşmanii patriei sovietice" - fie ei hitlerişti, capitalişti, imperialişti - încearcă prin orice mijloace, dar fără succes, de bună seamă, să semene răul şi teroarea în jurul lor, pentru a fi în cele din urmă opriţi de eroii sovietici.

Desigur, autorii români îşi aduc şi ei obolul „obsedantului deceniu", pentru că există multe tente politice care pleacă, în mod logic, chiar de la scrierile lui Adrian Rogoz (romanul „Uraniu" CPSF, numerele 8 - 14 din 1956 sau povestirea „Inimă de ciută" CPSF numărul 5, 1955, ambele scrise în colaborare cu Cristian Ghenea). Mircea Opriţă, în „Anticipaţia românească" (Ediţia a doua, revăzută şi adăugită, Editura Viitorul românesc, 2003 - pag. 113) spunea:

«Prin urmare, punctul de plecare într-un pariu personal cu SF-ui nu putea fi, prin forţa lucrurilor, decât unul foarte coborât. Mărturie stau două scrieri semnate în colaborare cu Cristian Ghenea: povestirea Inimă de ciută (1955), care anticipa operaţiile de transplantare a cordului şi încerca să pătrundă, fără performanţe notabile, în mentalitatea unui om de ştiinţă - şi romanul Uraniu (1956), vârât şi el în momentul dogmatic al anticipaţiei ca într-o mănuşă potrivită.»

S-a spus, în repetate rânduri, că prin Colecţia Povestiri Ştiinţifico Fantastice mai multe generaţii de ingineri şi-au găsit vocaţia cu mult înainte de a păşi în facultăţi. Paradoxal, afirmaţia este şi, în aceeaşi măsură nu este, valabilă. Sigur,

sintagma „ştiinţă" există exact în miezul titulaturii „ştiinţifico-fantastice" (naucna fantastika), pentru că ştiinţa este instrumentul prin care comunismul a încercat distrugerea religiei şi instaurarea dictaturii comuniste (Lenin, de pildă, definea comunismul drept „puterea sovietelor plus electrificare"). Mai mult, „Colecţia de povestiri ştiinţifico-fantastice" a fost editată de revista „Ştiinţă şi tehnică", revistă de educaţie „materialist-dialectică" a tineretului. Totuşi, în ciuda filiaţiei, CPSF nu s-a transformat într-un „alfabetar ştiinţific", aşa cum explică Titus Filipaş într-un articol publicat în site-ul „Asymetria", editat de Dan Culcer:

«Realizez totuşi că Adrian Rogoz nu a intenţionat vreodată să facă din CPSF un alfabetar ştiinţific, un fel de proiect enciclopedist romantic precum "Das Allgemeine Brouillon", masivul corp de excerpte şi comentarii alcătuit de Novalis. Deşi erau tipărite pe aceeaşi hârtie proastă de ziar ca Scânteia, în lipsa unui corpus discursiv românesc în anii aceia, n-am fost poate singurul dintre români ce ar fi dorit să consulte CPSF ca pe un Alfabetar ştiinţific pe teme precum: matematicile, teoria informaţiei, epistemologia, chimia, fizica, mineralogia, medicina, psihologia, sociologia, filosofia morală, istoria, politica, poetica, muzica, estetica, chiar heraldica şi sistemele monetare! Certamente Adrian Rogoz n-ar fi acceptat să transforme CPSF în alfabetarul ştiinţific dorit de mine. Din câte am înţeles de la Adran Rogoz, consultantul ştiinţific în crearea versiunii româneşti a "Nebuloasei din Andromeda" ar fi fost fizicianul Ion Mânzatu, candidat prezidenţial la alegerile româneşti din 1992.»

În ciuda limitărilor şi stângăciilor, CPSF a constituit echivalentul unei „pulp era" românească. A unui pionierat, care a încercat să treacă dincolo de zidurile strâmte ale lagărului sovietic. De altfel poate că apariţiile colecţiei au fost apreciate şi pentru că oferea acea alternativă la grosierele minciuni din ziarele vremii, fie şi numai prin formatul micuţ, care aducea cu o continuare de nuanţă „underground" a faimoaselor „dox-uri" (Aventurile Submarinului Dox).
Privind acum, de pe culmea jumătăţii de veac scurse de la lansarea sa, putem afirma că, dincolo de orice comentarii critice sau politice - pro sau contra - „Colecţia de povestiri ştiinţifico-fantastice" sub gentila şi modesta conducere a lui Adrian Rogoz a încercat cu obstinenţă, chiar de sub tutela „naucna

fantastika", un drum propriu. Şi lucrul acesta, în sine, este admirabil.
Cu atât mai mult cu cât apariţia timp de 19 ani neîntrerupţi a CPSF, traversând abrupt perioada obsedantului deceniu şi, mai departe, schimbările regimului comunist, nu a putut fi egalată, nici măcar de departe, de nici o publicaţie sf din România, nici în ultimii ani de comunism, nici în anii de democraţie post-comunistă.

Ceea ce nu au fost în stare redacţiile Ştiinţă şi tehnică sau cei care au dat să continue CPŞF au reuşit, cu multă dăruire, muncă şi cheltuială, aceşti entuziaşti.

Până azi 20 martie 2010 s-au scanat sute de numere ale revistei, mai exact: scanate complet numerele de la 1 la 300, apoi mai sunt scanate câteva zeci de numere de la nr. 300 până la nr. 567. Proiectul este în lucru pentru scanarea întregii colecţii.

Au scanat, corectat, prelucrat.

Lor trebuie să le mulţumim pentru că avem acum posibilitatea să (re)citim legendara Colecţie:

- **Clandher**
- **flash_gordon**
- **evilgheorghe**
- **krokodyliu**
- **progressivefan3**
- **car_deva**
- **coolio**
- **fractalus**
- **panionios**
- **progressivefan3**
- **nid68**
- **un anonim (RK)**
- **Gyuri**
- **Hunyade**

(dacă este omis cineva, vă rog un email şi reparăm greşeala!)

La realizarea introducerii am folosit fragmente luate de pe site-ul: http://cpsf.info/ cu acordul lui Arbait.

* * *

Notă asupra ediţiei de faţă:

Am hotărât sa păstrez în text/carte cuvintele mai „exotice” ca: aci, hipopotani, emului, secura, pahiderm, melopea şi altele care apar în textul original din colecţie, nu am modificat decât ortografia, pe care am actualizat-o. De asemenea liniile de întrerupere de genul: .... nu reprezintă cuvinte/pagini lipsă şi este de fapt o formatare care s-a vrut cât mai aproape de original.

Trebuie aduse multe mulţumiri celor din lista de mai sus care au avut revistele, pe care le-au cumpărat din anticariate, le-au luat de la părinţi, unchi, fraţi, vecini, etc., pe care le-au scanat, prelucrat şi le-au pus în format .pdf .

Eu am făcut doar ocr-ul, am corectat şi am formatat.

Cu mult respect,
BlankCd

De aici începe efectiv *Colecţia povestiri ştiinţifico-fantastice*:

Vă doresc lectură plăcuta !!!

COLECŢIA NOASTRĂ

Succesul pe care 1-a avut concursul de schiţe şi nuvele ştiinţifico-fantastice organizat de revista „Ştiinţă şi Tehnică" şi cererile mereu crescânde ale cititorilor au arătat necesitatea unei colecţii în care să se tipărească astfel de lucrări.

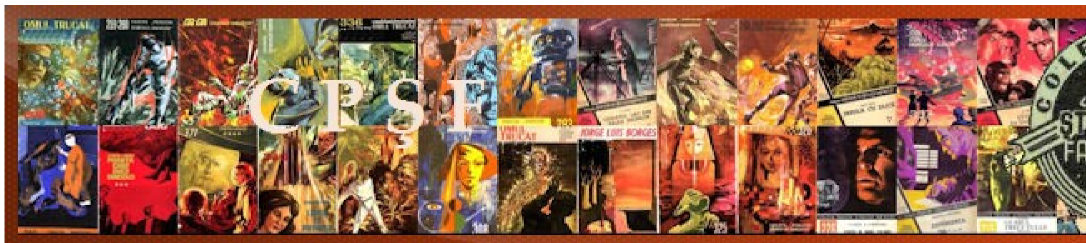
În cadrul acestei colecţii, al cărui prim număr a apărut, vor fi editate nuvele, povestiri sau romane cu caracter ştiinţifico-fantastic.

Urmărind întâmplările extraordinare ale eroilor care, învingând mii de dificultăţi cuceresc culmile inaccesibile, pătrund în adâncul vulcanilor, plutesc pe munţi de gheaţă sau zboară pe nave inter astrale, cititorii noştri vor trăi alături de ei, vor cunoaşte, măreţia ideilor creatoare şi puterea gândirii umane.

Colecţia are drept scop să cultive la cititorii săi, dragostea faţă de ştiinţă, curajul şi perseverenţa necesară oricăror mari înfăptuiri.

Rugăm pe cititorii noştri să ne scrie impresiile lor despre lucrările care vor apare în cadrul *„Colecţiei povestiri ştiinţifico-fantastice”.* De asemenea îi rugăm să ne trimită sugestiile lor şi preferinţele pe care le au.

Adresa noastră este: Bucureşti, Raionul I. V. Stalin, Casa Scânteii, Piaţa Scânteii Nr. 1. Redacţia Revistei „Ştiinţă şi Tehnică".

Meteoritul de aur

Povestire ştiinţifico-fantastică

de Octavian Sava

Capitolul I
Profesorul de geografie

Nu prea înalt, cu un păr bogat, alb strălucitor, contrastând cu pielea arămie a feţei, profesorul meu îşi dezminţea vârsta prin mişcările sale suple şi neobişnuit de vii. Avea un cap frumos, cu trăsături regulate, sculptate parca în piatră de un meşter iscusit. Gâtul său puternic şi musculos nu suporta niciodată strânsoarea gulerului, purtat întotdeauna desfăcut. Ochii, de o culoare nedefinită între căprui şi verde, îi erau luminaţi adesea de o scânteie vioaie de ironii care îl întinerea şi mai mult. Într-un cuvânt, nimic nu te făcea să-i dai cei 67 de ani pe care îi avea în realitate.

Studentele anului III erau în bloc îndrăgosti!a de el, spre nefericirea noastră, a colegilor lor mai tineri dar mai puţin interesanţi.

De fapt şi noi studenţii îl admiram mult. Ne plăcea felul colorat, viu, captivant în care îşi preda lecţiile. Imaginile pe care le folosea erau totdeauna pline de poezie. La cursul lui căpătam nostalgia ţărmurilor îndepărtate şi necunoscute. Străbăteam emoţionaţi misterioasele păduri neumblate, mările înspumate de furtuni, tăcerea deserturilor fără margini. Auzeam vuietul marilor oraşe industriale, respiraţia regulată şi rapidă a

trenurilor care gonesc neobosite de-a lungul şi de-a latul planetei.

Coboram, alături de minerii obosiţi şi palizi, în adâncul tainic al minelor şi urcam în birourile somptuoase ale marilor trusturi imperialiste, unde asistam indignaţi cum, în jocul ameţitor al dividendelor, se instalează sau se răstoarnă guverne, se stabilesc bugete de război şi se încearcă a se hotărî destinele continentelor.

În însuşi felul cum ne îmbrăcam căutam să-1 imităm pe profesor. Nici unul dintre studenţi nu mai purta cravată şi chiar iarna pe gerul cel mai cumplit umblam cu gulerele larg desfăcute.

Despre Ion Spineanu circulau o mulţime de legende.

— A umblat prin toată lumea! spuneau unii. În casă are o mulţime de trofee de animale exotice. El cu mâna lui le-a împuşcat, adăugau alţii.

Se întâmpla, la curs, atunci când profesorul descria vreun colţ îndepărtat al lumii, câte o studentă mai îndrăzneaţă să se ridice în picioare, şi să întrebe cu glasul puţin tremurat:

— Aţi fost chiar dumneavoastră acolo, tovarăşe profesor?

Spineanu nu zâmbea aproape vizibil şi răspundea pe un ton uşor caustic.

— Asta n-are nici o legătură cu lecţia noastră! După ce veţi învăţa tot ce v-am predat o să-mi cereţi şi amănunte suplimentare.

Studenta se roşea până în albul ochilor, se aşeza trântind banca şi îşi punea în gând să nu-l mai iubească pe omul acesta atât de urâcios şi îngâmfat.

Mă simţeam bucuros că-1 înţeleg. În austeritatea cu care vorbea despre el însuşi, eu nu vedeam dispreţ faţă de studenţi, ci un semn al modestiei. Şi pentru asta mi-era drag.

Îndată după examenul do stat, am avut surpriza să fiu numit asistent la catedra profesorului Spineanu. De bucurie, nici nu-mi venea să cred. Mai târziu am aflat că et însuşi mă ceruse şi m-am simţit foarte mândru de această dovadă de încredere.

Când m-am prezentat emoţionat la cabinetul său de lucru ca să-i mulţumesc, profesorul mă primi foarte vesel:

— Acum îţi vine uşor să-mi mulţumeşti! Să vedem daca n-o să-ţi pară rău atunci când o să le pun să stai câte o noapte întreagă ţi să desenezi hărţi.

— Vă stau la dispoziţie! făcui eu zâmbind.

— Foarte bine! Atunci să începem chiar din clipa asta. Ars longa, vita brevis — spunea Hipocrat. Arta e lungă, viaţa e scurtă.

— Vă făgăduiesc că alături de dumneavoastră o să-mi însuşesc „de omni re scibili, et quibusdam aliis”[1]

Spineanu mă privi mirat:

— Cunoşti latina? întrebă el.

— Oarecum. Din liceu.

— Curios! În liceu se învăţa latina 5 ani ca s-o uiţi a doua zi după bacalaureat. Eu am învăţat-o abia după ce am terminat universitatea. E un exerciţiu mintal foarte interesant şi folositor. Îţi propun însă să nu mai folosim niciodată citate latineşti. E o treabă de snobi! Când sunt inteligente merită să le traducem în româneşte, iar când nu sunt, nu merită să le rostim nici în limba lor de baştină.

— Şi acum, spuse el. Să trecem la treabă! Vei fi deci unul din asistenţii mei.

Chiar din ziua aceea îmi dădu de făcut zeci de treburi: hărţi de consultat, cursuri şi comunicări de pregătit, scheme de desenat. Rămâneam de obicei peste orele obişnuite ale programului, dar aveam bucuria că el se afla mereu lângă mine. Se apleca peste umărul meu ţi privea încruntat ceea ce făceam. Când era mulţumit nu-mi spunea nimic, tăcea şi pe buze îi înflorea surâsul lui abia vizibil.

Dacă nu-i plăcea începea să strige de se cutremurau geamurile.

Omul care la cursuri şi seminarii părea ce! mai calm din lume, în intimitate se dovedea mai teribil decât un vulcan în erupţie,

În primul moment, aţâţat de tăcerea mea, căci nu-i răspundeam niciodată, i se umflau vinele gâtului iar vocea îi devenea tunătoare:

— Nu răspunzi! Nu te învredniceşti măcar să-ţi recunoşti greşeala!

După câteva minute însă vulcanul se potolea iar din flăcările, scânteile şi lava erupţiei nu mai rămânea decât fumul subţire al ţigaretei pe care şi-o aprindea calm ca şi cam nimic nu s-ar fi

---

[1] Toate lucrurile câte se pot ştie şi chiar mai mult. Faimoasa deviza a lui Pic de la Mirandole, vestit savant italian (1463—1494) care pretindea că are o memorie neîntrecută.

întâmplat. Complet îmblânzit, începea să-mi explice pe îndelete de ce credea el ca greşisem şi ce trebuia să îndrept.

Încet, încet, s-a obişnuit cu mine. Striga tot mai rar iar câteodată, ca din întâmplare, îmi spunea ;

— Dumneata ai stofă de savant! Numai vezi să nu se mototolească prea rapid!

După un an de zile mi se părea că lucrez de când lumea cu profesorul Spineanu. Ajunsesem să ne înţelegem din ochi, fără sa ne spunem un cuvânt. Despre trecutul său însă nu-mi vorbise niciodată. Nu-mi spusese nici pe unde călătorise, nici ce ţări văzuse. Acest subiect părea că-1 îngropase, pentru totdeauna, undeva într-un colţ ascuns al amintirilor pe care nu mai voia să le aducă niciodată la lumina.

Într-o seară de toamnă timpurie se pornise o ploaie cu stropi mici şi deşi. Un frig pătrunzător prevestea o iarnă lungă şi grea. Cum venisem de dimineaţă subţire îmbrăcat, am rămas la facultate să aştept oprirea ploii.

Nici Spineanu nu plecase. Auzindu-mi paşii pe coridor deschise uşa cabinetului său şi mă chemă înăuntru. Arăta foarte obosit. Ochii roşii de nesomn i se înfundaseră în orbite. Mâinile îi tremurau.

Se trânti gemând într-un fotoliu.

— Am îmbătrânit, murmură el înăbuşit.

— Dumneavoastră? Sunteţi mai tânăr decât mulţi oameni la 20 de ani. Poate vă simţiţi prost din cauza vremii astea păcătoase. Poate reumatismul...

— Nu, nu, mă întrerupse el. Eu n am reumatism. Îmbătrânesc. O să sfârşesc curând.

— Goniţi presimţirile astea negre! protestai eu. Nu-şi au nici un rost.

— Nu, crede-mă! îmi cunosc bine trupul! Ştiu exact câte parale face. Eu nu sunt dintre cei care se prăbuşesc cu încetul. La mine, e de ajuns o data să scârţâie ceva ca să se ştie că mi se apropie sorocul. De altfel sunt pregătit. îmi pare doar rău că n-o să mai pot munci. Şi sunt încă atâtea de făcut!

Înfăţişarea lui posomorită mă sperie. Ochii lui, atât de luminoşi de obicei, erau acum trişti. Citeam în ei un chin fără margini. Încercai să-l încurajez.

— Dar veţi munci încă mulţi ani! Cu vigoarea dumneavoastră, cu vioiciunea de care daţi dovadă, este cu neputinţă să mă

convingeţi că aţi îmbătrânit. Un om ca dumneavoastră nu îmbătrâneşte niciodată.

— Iartă-mă, dar nu sunt o excepţie, încerca Spineanu să glumească. Nu contrazic cu nimic dialectica naturii. Îmbătrânirea mea e cât se poate de normală.

Începu să zâmbească. Zâmbetul era cel obişnuit. Dar acum părea îndurerat, chinuit. Pielea arămie a obrazului se încreţise parcă dintr-o dată şi îşi pierduse luciul.

— Îmi pare mai ales rău de prima mea lucrare începută încă în anii studenţiei. Nu mi-au fost de ajuns cei 67 de ani ai vieţii ca s-o pot duce la bun sfârşit. Păcat! N-aş fi vrut să închid ochii înainte de a-i fi lămurit toate tainele. Am început-o cu 40 de ani în urmă. Eram foarte tânăr pe atunci. Iată, acum sunt bătrân şi mai am încă atâtea probleme de lămurit în legătură cu ea.

Profesorul îşi şterse cu batista fruntea îmbrobonată de sudoare şi apoi continuă.

— Eşti asistentul meu cel mai apropiat. După moartea mea vei pune ordine în hârtiile pe care le voi lăsa. Ţi-aş fi recunoscător dacă o să duci dimineaţa mai departe cercetările mele asupra meteoritului de aur.

— Dar nu ştiu nimic despre un astfel de meteorit, bolborosi eu.

— Ai să afli chiar în noaptea asta. E o poveste lungă şi destul de încâlcită. Dacă nu eşti prea obosit ca să asculţi, o pot începe chiar acum.

— Sunt nerăbdător să vă ascult, i-am răspuns eu. Cât despre oboseală, mi-a trecut, fiţi sigur.

Profesorul se ghemui mai adânc în fotoliul său. Îmi ceru o harta veche a Africii care se afla pe biroul său, o netezi pe genunchi şi arătându-mi un punct din apropierea ecuatorului, mă întrebă ;

— Ai auzit vreodată de pustiul Bisstung?

Am stat o clipă pe gânduri şi apoi am răspuns sigur pe mine:

— Da, e un pustiu ciudat din Congo belgian.

— De ce ţi se pare ciudat? Nu e un pustiu ca oricare altul?

— Nu! Nu cunosc nici un alt pustiu în regiunea ecuatorială. Deşerturile nu fac bună tovărăşie cu vânturile alizee şi nici cu ploile cotidiene.

— Da, ai dreptate, murmură profesorul. Nu mai există nicăieri pe glob un loc ca Bisstung. În jurul acestui pustiu misterios se

întinde fără margini, jungla nestrăbătută, păduri neatinse, o lume care freamătă de viaţă. Animale mari şi mici mişună, se zbat, se luptă, se urmăresc prin tufişuri; copacii seculari îşi desfăşoară mândri şi nesupuşi coroanele gigantice ca nişte cupole de catedrală; lianele urcă mlădioase până aproape de cer şi la numai câţiva paşi de această lume agitată, clocotitoare, moartea şi-a întins aripa peste sute de kilometri pătraţi. De ce? Cum? Nimeni n-a putut răspunde!

— Poate un vulcan? O erupţie puternică a acoperit totul cu lavă, încercai cu să găsesc o explicaţie.

Profesorul mă privi în tăcere. Clătina din cap şi răspunse:

— Nu, lanţul munţilor vulcanici se întinde mult mai la vest.

— Şi atunci care poate fi cauza? întrebai eu.

— Dacă aş putea fi sigur că ipoteza mea e justă, spuse profesorul cu un zâmbet trist, atunci chiar că aş muri liniştit. Acum 40 de ani, când am fost în Africa ecuatorială, pustiul Bisstung nu exista. În locul lui se întindea jungla. Dar o junglă neobişnuita cum nu mai întâlnisem nicăieri şi cum probabil nimeni nu va mai vedea vreodată. Această junglă a pierit într-o singura noapte, deşi n-a avut loc nici o erupţie vulcanică, nici un cutremur, nici o surpare de teren.

— Miracole nu există, exclamai eu. Cum se poate să dispară o junglă într-o singură noapte?

Cu ochii aţintiţi afară pe fereastră căutând parcă să revadă, acolo in întuneric, nişte întâmplări petrecute cu mulţi ani în urmă, profesorul spuse rar ca şi cum şi-ar fi măsurat fiecare cuvânt.

— Am asistat la naşterea pustiului Bisstung. O naştere înconjurată de nelămurite semne de întrebare, o naştere dramatică care a lăsat timp îndelungat o rană nevindecată pe trupul verde al junglei ecuatoriale. Multe vieţi s-au curmat atunci, multe patimi fierbinţi au fost potolite odată pentru totdeauna în sfâşietoarea tragedie care a avut drept decor pădurile din inima Africii. Din câţi martori au fost acolo, în vremea aceea, eu sunt singurul care i-am pătruns întrucâtva taina cumplită. 40 de ani de frământări, de muncă necurmată, de căutări, de speranţă şi de deznădejde, au fost preţul cu care am plătit smulgerea tainei. În noaptea asta îţi voi împărtăşi şi ţie tot ceea ce am aflat. Sunt singurul om de pe lume care cunoaşte

o parte din secretul meteoritului de aur. În noaptea asta tu vei deveni al doilea …

Capitolul II
Legenda arabă

— Nisipurile fierbinţi ale Africii, îşi începu profesorul Spineanu povestirea, au fost leagănul multor legende. După peregrinările fără de sfârşit printre dunele încinse de soare, beduinii însetaţi, cu ochii înroşiţi de scânteierile orbitoare ale nisipului, descăleca cu un strigăt de bucurie la umbra răcoroasă a oazelor. După ce-şi potolesc setea şi mulţumesc lui Allah că i-a trecut cu bine prin toate primejdiile pustiului, încep să-şi povestească legende pline de farmec. În ele viaţa se arată mai uşoară, pustiul, deşi bântuit de duhuri rele, nu mai este atât de trist, oazele se înmulţesc, palatele albe cu grădini răcoroase răsar la tot pasul.

Între aceste legende, la umbra oazelor cu apa limpede şi curmali, se povesteşte şi de istoria minunata a unei pietre de aur, pe care Allah a aruncat-o în mijlocul Africii. Nenumăraţi tineri neînfricaţi, prinţi de neam şi şeici puternici au pornit s-o caute nici unul nu s-a mai întors viu.

— Nu e cumva vorba de Kaaba? am întrebai eu.

— O, nu! râse Spineanu. Kaaba nu este o legenda, ci un meteorit adevărat, căzut la Mecca, în Arabia. Mahomedanii îl socotesc sfânt. Din alb ca laptele, spun ei, s-a făcut negru, căci l-a înnegrit păcatele oamenilor. Visul oricărui mahomedan cucernic este să ajungă măcar o dată la Mecca, sa înconjoare de 7 ori cubul zidărie înăuntrul căreia se află meteoritul şi să atingă de fiecare dată piatra sfântă. De altfel cred că le ştii toate astea?

— Da, le ştiu!

Profesorul începu să tuşească.

— Deschide te rog fereastra, mă înăbuş în aerul ăsta închis. Deschisei de îndată geamurile înalte ale cabinetului. O boare rece năvăli în încăpere, răscolind hârtiile de pe birou.

Profesorul trase adânc aerul rece în plămâni şi îşi continuă povestirea.

— Kaaba a căzut la Mecca. Cât despre meteoritul de aur, legenda povesteşte că s-ar fi prăbuşit undeva prin centru! Africii.

— Şi există vreun miez de adevăr în povestirea asta?

— Până în zorii zilei, vei afla totul! În orice caz trebuie ştii de la început că mulţi europeni au crezut în adevărul acestei legende. Un meteorit uriaş, cu totul şi cu totul din aur, nu este un lucru de lepădat. Valoarea de nepreţuit a comorii atrăgea mulţi exploratori şi aventurieri către adâncurile neumblate ale junglelor ecuatoriale.

La urma urmelor nu era pentru întâia oară când un european se îmbogăţea pe neaşteptate în Africa. De pildă, la Luderitz, coasta sud-vestică a continentului negru, trăise un şef de gară, pe nume Stauch, un om simplu, a cărui misiune era să controleze dacă şinele de cale ferată de curând instalate de către o companie germană se aflau în bună stare.

Într-o zi, la acest şef de gară veni un negru Bantu cu nişte piei.

— Domnule şef, sunt diamante, spuse negrul.

— De unde ştii?

— Pentru că am lucrat în minele de la Kimberley în sud. Puţin după aceasta Stauch nu se mai îngriji de şine. Deveni acţionarul principal al unui uriaş consorţiu de diamante. Ce s-a întâmplat însă cu negrul care i-a arătat primele pietre preţioase, nu se mai ştie!

Mulţi dintre exploratorii care plecaseră în căutarea meteoritului visau să aibă norocul lui Stauch. Dar petele albe de pe hărţile Africii centrale, care indicau locurile încă necercetate, dispăreau rând pe rând, fără să apară măcar o urmă a meteoritului legendă

Mai rămăseseră doar câteva locuri neexplorate, în apropieri ecuatorului.

În anul 1900, o expediţie condusă de colonelul englez Arthur Smith, urcă de-a lungul fluviului Congo, cu misiunea de a cerceta şi aceste regiuni. Ispititoarea şi perfida junglă, lăsă expediţia să îi înainteze nestânjenită câteva zeci de kilometri, apoi i se închise în urmă pentru totdeauna, la fel cum se închisese în povestea lui Ali-Baba muntele fermecat tăinuitor de

comori. Nici un om din expediţie nu se mai întoarse. Arthur Smith şi ai lui dispărură în taina pădurilor virgine. Această dispariţie stârni mare vâlvă. Ziarele cerură cu vehemenţă organizarea unor echipe care să-1 caute pe Smith. Cu două decenii în urmă, exploratorul Livingstone, dispărut în condiţii asemănătoare, fusese regăsit de ziaristul şi călătorul englez Stanley. De ce n-ar fi fost posibil să fie regăsit şi Smith?

Ziariştii însă, îşi goliră cerneala din călimări pe degeaba, interese superioare dictau ca nici o expediţie să nu pornească în ajutorul lui Smith. Cel mai înverşunat în această privinţă era Kaizerul Wilhelm II, împăratul Germaniei. Germanii ocupaseră mai de mult Africa de sud-vest bogată în mine de diamant şi nădăjduiau să pună mâna şi pe Congo. De aceea nu vedeau cu ochi buni pe exploratorii englezi care pătrundeau prea adânc în Africa ecuatorială.

Belgienii o luară însă şi înaintea Kaizerului şi înaintea englezilor. Leopold al II-lea, regele Belgiei, întemeie o societate de cercetări geografice aparent numai cu scopuri ştiinţifice. Această societate instala în Congo companii puternice care făceau comerţ cu fildeş, lemn de abanos, fructe, minereuri şi cauciuc.

Curând, Congo fu decretat regat independent, iar coroana regală i se oferi lui Leopold al II-lea, care şi-o pune pe cap fără prea multe nazuri. Pădurile produceau cauciuc din belşug, îmbogăţind repede pe proprietarii lor. Treaba merse de minune, până când în 1906 acţiunile cauciucului din Congo scăzură vertiginos. Pe glob apăruse o altă mare producătoare: Malaya. Leopold se pomeni pa neaşteptate cu visteria goală. Şi atunci, în desperare de cauză, recurse la un gest ,,plin de generozitate" Dărui Belgiei teritoriul Congo până atunci regatul său personal. Regele nu făcuse astfel o a facere prea proastă. Dimpotrivă. Parlamentul belgian se văzu nevoit sa voteze nişte credite destul de umflate pentru Africa, credite care-1 îmbogăţiră din nou.

În acest mod Congo — trecut în toate tratatele internaţionale drept un stat „independent şi pe vecie neutru" — se transformă într-o colonie a regatului belgian, regat unde domnea, desigur, tot Leopold al II-lea.

Supuşii africani ai regelui, habar nu avură însă de această schimbare atât de importantă. Nu-i întrebase de altfel nimeni, dacă sunt sau nu de acord cu ea.

Doi ani mai târziu, în 1910, o nouă expediţie condusă de maiorul belgian Alfred Rosechamp căpătă misiunea să plece pe urmele lui Smith şi să exploreze teritoriile din preajma ecuatorului aparţinând noului rege al Belgiei, Albert I.

Capitolul III

Un concurs cu probe grele

În vremea aceea eram student la universitatea din Bruxelles, într-o zi, un coleg, Bernard Eisler, năvăli în că mp ruta mea aflată sus, la mansarda unei clădiri vechi şi înalte, cu acoperiş ascuţit, cum sunt mai toate casele bătrânului oraş flamand.

— Ai auzit? îmi strigă colegul din uşă. Expediţia Rosechamp caută un geograf care să întocmească hărţile noilor regiuni.

— Ei şi? răspunsei eu fără să mă tulbur. Crezi c-or să aleagă pe unul ca noi? O să plece vreun domn onorabil, membru al societăţii de geografie.

— Nu, că e un drum greu de făcut! N-au nevoie de un ramolit. Vor un om tânăr. S-a instituit şi un concurs.

— Şi care sunt probele?

— A, nu-s grele! În primul rând întocmirea de hărţi topografice.

— Asta ştim să facem! Altceva ce vor?

— Mă rog, să cunoşti tot ce trebuie să cunoască un geograf.

— Şi aci stăm bine. Alte probe mai sunt?

— Da. Un examen medical, o proba de călărie şi una de tir cu puşca şi cu revolverul.

Aci colegul meu se opri cu un aer trist dar foarte comic.

— Ce fac? murmură el. Cum particip eu la proba de tir? Miop cum sunt, pot confunda o zebră cu un om în pijama...

Am început să râd. De examenul medical nu-mi era teamă. Eram destul de voinic. Aveam muşchi puternici, antrenaţi în sport. În ţară, mersesem adesea cu tata şi cu prietenii lui la

vânătoare şi devenisem un ţintaş încercat. Ştiam să înot bine şi călăream pe deşelate ca indienii.

— Alte probe se mai cer? întrebai eu.

— Da, răspunse colegul meu oftând din adâncul pieptului. Peste toate astea mai vor şi cunoştinţe de dialect bantu. De unde naiba să cunoşti limba acestor sălbatici?

— Când are loc concursul? întrebai cu.

— Peste o săptămână.

— Ei află domnule, că într-o săptămână o să vorbesc limba bantu ca un negru. Nici n-o să mă poţi deosebi de un băştinaş african. Ai să vezi!

În clipa aceea uitasem că pentru mine concursul mai prezenta o condiţie, pe care mi-era cu neputinţă s-o îndeplinesc: cetăţenia belgiană. Autorităţile belgiene aveau să respingă de la început pe oricare străin doritor să participe la expediţie. De acest lucru însă aveam să-mi dau seama abia peste o săptămână ...

Cele 7 zile şi nopţi care mă despărţeau de concurs le-am închinat studiului limbii bantu. Întâmpinam greutăţi mai serioase în ceea ce priveşte pronunţia. În schimb, n-aveam de învăţat nici un fel de reguli gramaticale, pentru simplul motiv că astfel de reguli nu fuseseră stabilite încă de nimeni. Cât despre scrierea bantu, cu ea mă descurcam şi mai uşor; o astfel de scriere nu exista. Milioane de negri vorbesc o limba care nu se poate transmite decât prin viu grai.

După o săptămână de muncă pe brânci, îmi însuşisem un vocabular de aproape două mii de cuvinte, ceea ce pentru o limbai primitiva înseamnă destul de mult. În schimb arătam ca o fantomă. Devenisem palid şi scofâlcit, cu cearcăne adânci în jurul ochilor şi fu cât pe aci să mă trezesc respins la examenul medical, unde mai fuseseră trântiţi încă 12 din cei 40 de tineri câţi candidaseră pentru locul de geograf în expediţia Rosechamp.

În ziua concursului, cu inima cât un purece, după ce pentru ridicarea moralului, Bernard Eisler îmi dădu să beau o ceaşcă mare de cafea neagra fierbinte, m-am prezentat la Palatul societăţii de geografie. Comisia luase loc în sala de conferinţe. La intrare alţi 15 candidaţi aşteptau ca şi mine-să le vină rândul să fie examinaţi.

În sfârşit, bătrânul uşier strigă şi numele meu. Mi s-a oprit inima în loc. Mi-am vârât mâinile în buzunarele hainei ca să nu se vadă că-mi tremură şi am intrat cu paşi mari în sală.

Şeful comisiei era Rosechamp. Stătea la mijlocul mesei în forma de potcoavă acoperită cu catifea liliachie. În dreapta şi în stânga lui luaseră loc câţiva profesori. Pe unii îi cunoşteam de la cursuri. Toţi îşi luaseră nişte figuri severe şi păreau foarte preocupaţi de misiunea lor. Numai Rosechamp avea un aer plictisit şi absent. Stătea tolănit în fotoliul său, cu ochii pe jumătate închişi şi cu picioarele lungi întinse sub masă. Faţa mare şi grasă, proaspăt bărbierită cu colţurile gurii atârnând în jos, exprima o nepăsare totală.

Mai târziu aveam să-mi dau seama că îndărătul acestei figuri de om leneş şi indolent se ascundea o mare energie, o voinţă fără margini. Complet lipsit de scrupule realiza tot ce îşi punea în cap, fără să ţină seama de piedici, învingând orice fel de greutăţi, călcând fără să şovăie peste vieţile oamenilor. Nimic nu putea sta în calea maiorului Rosechamp.

Mai târziu, nu odată l-am auzit afirmând că şi-a însuşit principiul lui Niccolo Machiaveli, subtilul diplomat şi filozof italian din vremea renaşterii: „E mai bine să faci şi să te căieşti, decât să nu faci şi să te căieşti"!

Cu ani în urmă, la începutul carierii militare în colonii, câţiva adversari îl reclamaseră la Bruxelles cum că ar fi fost amestecat într-o afacere nu tocmai curată de „negoţ fie abanos" cum fusese poreclit comerţul de sclavi. De îndată ce aflase de această reclamaţie, Rosechamp luase în grabă vaporul şi se întorsese în patrie. Cu cine a vorbit, ce argumente a adus nu se va şti, probabil, niciodată. Cert este însă faptul că, două luni mai târziu, fu înălţat la gradul de locotenent şi numit într-o funcţie importantă tot în Africa.

Adversarii lui, abia atunci aveau să afle ce înseamnă răzbunarea lui Rosechamp. Două presupuse răscoale ale indienilor izbucniră simultan în două localităţi diferite din Congo. Funcţionarii albi fură măcelăriţi până la unul. Erau chiar aceia care depuseseră reclamaţie.

La Leopoldville se vorbea că Rosechamp n-ar fi fost străin de aceste aşa-zise răscoale. Cu toate acestea, guvernul belgian îl însărcina pe el cu conducerea operaţiunilor de represiune. Rosechamp se purta cu o cruzime înspăimântătoare. În câteva

zile el rase de pe suprafaţa pământului trei sate de negri şi împuşcă mai bine de patru sute de indigeni paşnici.

Pentru această acţiune „eroică" Rosechamp căpăta panglica albastră cu dungă neagră la mijloc a ordinului Leopold al II-lea.

„Este mai bine să faci şi sa te căieşti, decât să nu faci şi să te căieşti"...

În răstimpurile când nu i se cerea o activitate deosebită, Alfred Rosechamp se arunca plin de voluptate în braţele lenei. Putea să stea ore întregi nemişcat, cu pleoapele pe jumătate închise, într-o stare de semi-somnolenţă, părând cu totul nepăsător la ce se petrecea în jurul lui.

La fel se întâmpla şi în ziua examenului meu. Văzându-l pe maior ai fi putut paria o mie contra unu că doarme dus. De fapt el asculta cu mare atenţie răspunsurile candidaţilor, căutând un geograf cât mai iscusit pentru expediţie. De altfel, cei mai mulţi dintre cei prezentaţi la examen fura respinşi de la primele întrebări. Numele meu începând cu litera S, am fost ascultat printre ultimii.

— Numele dv.? mă întrebă cu un glas gutural secretarul comisiei.

— Ion Spineanu.

— Cum? făcu secretarul, căruia i se păruse probabil că nu-mi auzise bine numele.

— Ion Spineanu.

Sprâncenele subţiri şi roşcovane ale secretarului se arcuiră mirate, formând două semne de întrebare aşezate fata în falā.

— Dar ce naţionalitate ai dumneata?

— Sunt român.

Cred că nici dacă aş fi spus că am coborât din Marte, tot nu s-ar fi produs atâta nedumerire şi freamăt printre onor membrii comisiei. Buzele se ţuguiră, capetele pleşuve se aplecară unele către altele, urechile se lungiră pentru a prinde mai bine şoaptele vecinilor. Toata lumea vorbea, gesticula, se agita, se încrunta, se contrazicea.

După ce schimbă câteva păreri cu ceilalţi membri ai comisiei, secretarul se apropie de maior şi-i şopti la ureche destul de tare însă ca să-1 trezească din toropeală, faptul extraordinar că eram de altă naţionalitate decât cea belgiană.

— E român, domnule maior. Un străin. Ce facem? îl mai ascultăm?

Fără să-şi deschidă pleoapele maiorul binevoi să răspundă scurt;

— Ascultaţi-l! Tot o să cadă!

Începură întrebările. Plouau din toate părţile, izbucnite parcă din nenumărate mitraliere, împresurându-mă, strivindu-mă, căutând să mă doboare.

După o oră şi jumătate de asalt neîntrerupt, obosit şi eu, obosită şi comisia, am încheiat armistiţiu. Ambele tabere arătau ca după o luptă grea şi sângeroasă. Pe frunţile combatanţilor, broboanele de sudoare alunecau de-a dura ca pe un tobogan.

Răspunsesem perfect la toate întrebările, chiar şi la cele moi năstruşnice, puse dinadins ca să mă încurce. Acum zâmbeam triumfător şi ostenit. Semnalul de încetarea focului îl dăduse chiar Rosechamp.

— De ajuns cu întrebările, domnilor, spusese el. Apoi mi se adresă mie, deschizând pentru prima dată de la începutul examenului pleoapele gălbui şi privindu-mă drept în ochi. Sper ca la probele sportive o sa te comporţi mai slab, spuse el răspicat. N-am nici un chef să plec în căutarea meteoritului de aur însoţit de un barbar. Sunt destui în Africa!

„Măgulitoarele" cuvinte la adresa naţionalităţii mele nu m-au putut lăsa rece. Căutând totuşi să mă stăpânesc, i-am răspuns cu o prefăcută politeţe:

— Dacă nu mă înşel „barbarul" din faţa dv., este unul dintre aceia care a trecut examenul teoretic, spre deosebire de cei mai mulţi dintre „civilizaţii" săi colegi. Nădăjduiesc că nici la proba sportivă să nu rămân mai prejos, deşi se pare că acest lucru nu v-ar procura nici o plăcere.

Rosechamp nu catadicsi să-mi răspundă...

A doua zi, comisia şi candidaţii se întâlniră din nou, de astă dată pe hipodrom, unde urmau să aibă loc probele de călărie şi de tir.

Era o zi noroasă. Soarele se zbătea zadarnic să-şi facă loc printre negurile care-1 împresurau. Faţa lui rotundă şi palidă semăna cu capul unui om care se îneacă şi care încearcă cu desperare să se ridice la suprafaţa apei, dar nu izbuteşte.

Neplăcută zi pentru examen.

De dimineaţă plouase. Lipsit de căldura soarelui, pământul nu se zbicise încă. Hipodromul răscolit de stropii grei de ploaie era

numai noroi şi gropi pline cu apă. Nu era glumă să călăreşti prin astfel de hârtoape.

Bernard Eisler venise să asiste şi el la examen. Bietul om, miop cum era, nici nu se gândise să participe la concurs.

— Ce zici, mă întrebă el. Au rămas numai cinci candidaţi. Mai ai speranţe?

— Te cred! Altfel nu m-aş afla acum aici.

— Eşti optimist! Se vede că nu ştii cine se numără printre cei cinci aleşi. Îl vezi pe tânărul acela blond? Ei bine, află că e fiul ministrului marinei şi pe deasupra şi un călăreţ neîntrecut. Cu o astfel de concurenţă, e destul de dificil să-ţi mai păstrezi speranţele intacte.

Într-adevăr, în clipa aceea un tânăr blond, înalt, cu trupul zvelt, îmbrăcat într-un impecabil costum de călărie cu cizme lucitoare de lac se apropie cu paşi elastici de tribuna unde luase loc comisia. Scoţându-şi jobenul cu un gest plin de graţie, se înclină respectuos salutând pe distinşii profesori. Apoi apucând căpăstrul armăsarului pur sânge pe care i-l adusese un servitor, sări uşor în şea. Un pinten înfipt în coapsă şi nobilul animal îşi plecă şi el în semn de salut capul frumos cu coama strălucitoare tunsă scurt.

Domnii gravi din tribuna izbucniră în aplauze zgomotoase:

— Bravo, monsieur Guy.

— Eşti un călăreţ desăvârşit!

— Şi tatăl dumitale când era tânăr călărea la fel de încântător. Bravo… Bravo!

— Ei ce zici? mă întrebă din nou Eisler. Am avut dreptate? Crezi că mai ai vreo şansă?

— Da, cred, murmurai eu. Până acum am văzut numai o figură pe care orice cal bine dresat o poate executa cu uşurinţă. Să vedem ce face mai departe!

Monsieur Guy atinse uşor cu cravaşa cu mâner de argint crupa pur sângelui şi-1 aşternu la trap. Gleznele fine şi nervoase ale armăsarului, învelite în jambiere albe de piele, descriau arcuri elegante prin aer cu o regularitate aproape matematică. Drept, ţinând cu o mână sigură frâul, monsieur Guy zâmbea mândru de măiestria lui.

Noi aplauze îl răsplătiră pe călăreţ.

Deodată, aplecându-se peste coama armăsarului, îi şopti ceva la ureche. Animalul îşi întinse botul şi ridicându-se pe picioarele

dinapoi făcu o săritură lungă în aer şi o porni într-un galop nebunesc, zvârlind în jur nenumăraţi stropi de noroi. Fără să încetinească o clipă galopul, se apropie vertiginos de obstacolul înalt aflat în partea opusă tribunei şi cu muşchii încordaţi, cal şi călăreţ, formând parcă un singur trup se avântară deasupra lui. Picioarele fine şi lungi ale splendidului animal trecură cu uşurinţă peste obstacol, fără să-1 atingă. Apoi, îndreptându-se cu aceeaşi viteză către tribună, Guy îşi opri brusc calul şi sărind jos din şea înlemni lângă botul frumosului animal, aşteptând ca membrii comisiei să se arate mulţumiţi de demonstraţia sa.

Într-adevăr aplauzele şi ovaţiile nu întârziară:

— Bravo... Magnific... Extraordinar...

O doamnă corpolentă, cu o uriaşă pălărie împodobită cu pene de struţ, făcea nenumărate bezele către tânărul şi îndemânatecul călăreţ, trimiţându-i nenumărate sărutări. Era soţia ministrului marinei, mama fericitului Guy. Aceasta doamnă avea să-mi facă un mare serviciu, de care voi pomeni însă mai târziu.

Când veni şi rândul meu, spre stupoarea mea şi a lui Eisler rândaşii aduseră cu mare greutate de la grajduri o iapă tânără, neagră ca tăciunele, care arăta o puternică stare de iritaţie. Sălbatică, ea dădea din copite, sforăia, muşca zăbala abia putând fi ţinută locului.

Cu ea trebuia să-mi fac demonstraţia de călărie. Să încaleci un animal neîmblânzit care nu mai fusese călărit niciodată — veselă perspectivă! Tremurând toată, cuprinsă parcă de friguri, iapa căuta să-şi zvârle din spate şaua. Era de aşteptat că va suporta cu atât mai puţin un călăreţ în spinare. Din câteva salturi cel care ar fi îndrăznit să i se urce în şa ar fi fost proiectat în aer cu mare viteză şi ar fi căzut nu tocmai pe moale.

— Sper să renunţi la concurs, îmi şopti Eisler înspăimântat.

— Ba nu! sună laconic răspunsul meu.

Din tribună, Rosechamp îmi făcu semn cu mâna înmănuşată să încalec.

Mă apropiai de iapa nărăvaşă, care îşi umpluse zăbala de spume şi cerui rândaşilor să-mi întindă frâul şi s-o ia repede din loc. Abia simţii pielea subţire dar trainică a frâului în mâna, că făcându-mi vânt sării în scări şi îmi înfipsei ambele mâini în coama lungă şi mătăsoasă a neîmblânzitului animal.

Simţindu-mă în spate, iapa înnebunită zvârli fulgerător copitele dindărăt în aer ca să mă dea peste cap. Dar strângând vârtos coapsele, am izbutit să mă ţin în şa. Iapa mai încercă ele două ori aceeaşi mişcare dar văzând că nu izbuteşte să mă arunce jos, începu să facă sărituri neregulate, să se aplece în lături, să dea din copile, doar, doar se va putea descotorosi de prezenţa mea nedorită. Din pricina atâtor zguduituri simţii un gol cumplit în stomac şi mi se făcu teamă că-mi va veni rău. Tâmplele mi se zbăteau, urechile îmi ţiuiau, muşchii coapselor mă dureau îngrozitor şi ameţit cum eram, aproape că nu nici vedeam nimic înaintea mea. Hipodrom, tribune, comisie se învârteau într-un cerc nebunesc în jurul meu.

Dacă numai o clipă aş fi slăbit strânsoarea degetelor înfipte în coama animalului, eram pierdut!

Dar chiar in clipa când simţii ca nu mai pot lupta şi eram gata să mă las în voia soartei, avui deodată senzaţia ca mişcările iepei se domolesc. În bătălia ce se încinsese între mine şi ea, învingător ieşisem eu.

De acum avea să facă tot ce voi dori eu. Conştiinţa izbânzii îmi redobândi toate puterile.

Mi-am şters grăbit sudoarea de pe frunte cu mâneca hainei şi înfigându-mi pintenii în coapsele sensibile ale iepei o îndemnai ia galop. Avui numai timpul să-l aud pe Eisler strigând:

— Bravo Spineanu parc-ai fi un indian!

Probabil că onorabilii membri ai comisiei nu observară grozava mea asemănare cu pieile roşii, pentru că nici unul nu binevoi să-mi arunce nici cel mai inofensiv cuvânt de încurajare. Lupta mea cu iapa nărăvaşă îi lăsase complet nesimţitori.

Fără să mă simt deloc rănit în amorul meu propriu, mă pregăteam de cea de a doua încercare — săritura peste obstacol.

Dar îmblânzită, suportându-şi cu resemnare călăreţul din şa, iapa dovedi în schimb că-şi pierduse curajul. Ajunsă lângă obstacol, deşi îi sângerasem coapsele, ca s-o oblig să sară, se opri brusc si încercă să se întoarcă din drum. Am lăsat-o în voie câţiva paşi, apoi o mânai din nou către obstacol. Eram sigur că de astă dată va sări. Eroare! Urmaşa lui Ducipal, celebrul tovarăş al tuturor peripeţiilor lui Alexandru cel Mare, se dovedi mai încăpăţânată decât însuşi catârul lui Sancho Panza. Exact în acelaşi loc unde se oprise prima dală stopa şi acum.

Simţeam că-mi ies din sărite. M-am aplecat peste coamă şi am mângâiat-o pe gâtul lung, asudat, i-am şters botul plin de spumă şi i-am dat să mănânce câteva bucăţi de zahăr pe care le aveam în buzunar, apoi ne-am îndepărtat cam o sută de metri de obstacol.

De aci am pornit iar în galop către gardul de frunziş mărginit cu apă.

Ajuns lângă obstacol, am simţit că iapa are de gând să se oprească. Dar de rândul acesta pintenii şi cravaşa acţionară fără milă.

Nechezând cu desperare, animalul făcu un salt lung, mai puţin elegant desigur decât calul antrenat pe care-1 călărise fiul ministrului, dar trecu pe deasupra obstacolului fără să clatine măcar o frunză.

Speriată ea însăşi de propria ei îndrăzneală, iapa mai galopă câţiva zeci de metri după care, blânda, supusă, obosită şi asudată o porni în trap către tribună.

Eisler fu singurul care aplaudă când ajunsei în dreptul comisiei şi a candidaţilor. Ceilalţi mă priviră reci, aproape duşmănoşi.

Rosechamp mi se adresă cu o voce tărăgănată, plictisită.

— Vreau să-ţi atrag atenţia că ai încercat de două ori să sari peste obstacol şi n-ai izbutit.

— Am avut un cal neîmblânzit, domnule maior. N-a mai fost călărit niciodată. Armăsarul domnului Guy de Goezdack are înalta şcoală de dresură şi se vede cât colo că domnul Goedzaek l-a mai călărit de multe ori. Ba cred că nu mă înşel alunei când afirm că este chiar proprietatea dumnealui.

— Asta nu e treaba dumitale, domnule Spineanu, sări unul din profesori, un om grăsuliu, cu obrajii roşii şl cu o scăfârlie mai pleşuva decât o bilă de biliard. Cum îţi permiţi să ponegreşti pe unul din colegii dumitale. Ţi s-au oferit şanse egale, deşi dumneata eşti un străin.

Rosechamp adăugă:

— Dacă-ţi permiţi încă o singură obrăznicie de acest fel, vei fi exclus din examen!

Începu şi proba de tir.

Guy de Goezdack se dovedi nu numai un călăreţ desăvârşit, dar şi un ochitor perfect. Atât la pistol cât şi la arma de vânătoare dobândi un număr maxim de puncte.

Turbam! Nu mai aveam nici o speranţă să câştig concursul. Deodată văzându-l pe Rosechamp stând cam la o sută de paşi depărtare de mine şi aprinzându-şi o ţigară, îmi veni în minte o idee năstruşnică. Am ridicat pistolul şi ochind repede, îi smulsei cu un glonte, trei sferturi din ţigară.

Unul din profesorii care se găseau în apropierea lui se îngălbeni şi fu cât pe aci sa cada jos leşinat. M-am aşteptat ca Rosechamp să sară cel puţin speriat înapoi. Dar maiorul, departe ele a se arăta înspăimântat, la fel de nepăsător şi de plictisit ca de obicei, îşi scoase cu două degete îngălbenite de tutun mucul sfârtecat dintre buze, îl privi câteva clipe cu atenţie şi apoi veni la mine.

Atunci i-am văzut pentru prima oară ochii. Deschisese în sfârşit pleoapele în întregime şi fulgerându-mă cu privirea îmi spuse printre dinţi:

— Îmi plac bunii ochitori, dar nu-i pot suferi pe cei prea îndrăzneţi.

* * *

A doua zi, la Societatea de geografie se afişează rezultatele concursului. Un singur nume figura pe hârtia albă prinsă în două pioneze: Guy de Goedzack.

M-am întors acasă abătut şi m-am trântit în pat îmbrăcat. Mă simţeam rupt de oboseală. Toate idealurile melc de explorator se spulberaseră.

Nu ştiu cât timp am dormit. Dar dacă ar fi să-I cred pe Eisler am sforăit cam două zile şi o noapte.

Tocmai visam că plutesc într-o pirogă pe fluviul Congo. Deodată mica mea ambarcaţiune se împotmoli intr-o insuliţă. Lăsând lucrurile în barcă, am coborât pe pământ. Dar „pământul" se dovedi cam ciudat. Pe neaşteptate începu să se mişte, se ridică si o luă din loc clătinându-se. Nimerisem pe spinarea unui hipopotam. Când zgâlţâiturile deveniseră tot mai puternice şi se însoţiră de răgetele monstrului mă trezii.

Eisler stătea aplecat asupra mea şi mă zgâlţâia de zor scoţând strigăte sălbatice pe care eu le luasem drept răgetele hipopotamului:

— Ce faci domnule? Dormi? Şi Societatea de geografie te caută în tot oraşul! zbieră colegul meu.

— Dar ce treabă are cu mine?

— Cum ce treabă? Auzi vorbă! Peste două zile pleci cu Rosechamp în Africa, să cauţi meteoritul de aur.

— Fii serios domnule, nu-mi arde de glumă! Mai bine lasă-mă să dorm.

Şi întorcându-i spatele încercai să-mi continui visul cu hipopotamul transformat în insulă. Dar Eisler nu mă lăsă. Mă răsuci din nou cu faţa la el şi strigă:

— Nu glumesc deloc! Îmbracă-te iute şi prezintă-te Ia Societate. Lui Guy de Goedzack i-au interzis părinţii să plece. Excelenţa sa ministrul marinei şi mai ales soţia sa, deşi încântaţi că odrasla lor a izbutit Ia examen şi că e un călăreţ atât de desăvârşit, n-au nici o poftă să-1 lase să fie păpat de vreun crocodil neobrăzat care habar nu are de bunele maniere, de respect şi de ierarhie. Aşa că cel ales să participe la expediţie eşti tu.

Am sărit din pat, mi-am turnat o cană de apă rece în cap şi apucându-1 pe Eisler de reverele hainei i-am poruncit:

— Mai spune-mi o dată! Dar mai rar şi mai limpede!

Eisler îmi repetă totul de la început. Cum fusesem căutat de la Societate, cum aflase de la un amic al lui Guy de Goedzack că părinţii lui îi interziseseră să plece în Africa. Pe măsură ce-1 ascultam, urcam în al nouălea cer...

Îmbrăcându-mă la iuţeală, ne duserăm amândoi la Societate unde spusele bunului meu coleg fură confirmate întocmai. Devenisem cel de al patrulea membru al expediţiei Alfred Rosechamp.

Seara, în timp ce de la fereastra mea se zăreau sclipind până departe luminile vechiului oraş belgian, am luat o foaie de hârtie ca să-i scriu tatălui meu. Nu-i mai trimisesem de mult câteva rânduri.

Am scris până noaptea târziu.

Când după câţiva ani ni-am întors în patrie, am găsit printre hârtiile tatălui meu şi scrisoarea trimisă de mine.

Profesorul se ridică din fotoliu şi deschizând unul din sertarele biroului său, răscoli printre hârtii şi-mi întinse în sfârşit o scrisoare îngălbenită de vreme.

Dragă tată.

Se împlinesc curând trei ani de când nu ne-am văzut. Am un simţământ de vinovăţie pentru că nu am ascultat de chemările tale şi în nici o vacanţă nu m-am reîntors în ţara. Mi-e foarte dor de tine, dar ce să fac? Am moştenit firea ta. Mă mână dorinţa de a cunoaşte, de a vedea cât mai mult. Dorinţa asta mă arde, nu-mi da linişte, mă face uneori uşuratic şi nestatornic. Simt în mine puteri nebănuite; câteodată cred că aş putea într-adevăr să dezleg toate tainele naturii, să cunosc tot ce a adunat ştiinţa omeneasca şi chiar mai mult decât atât.

Acum plec în Africa să caut un meteorit de aur care poate nici nu există.

Cei mai mulţi dintre cei care au mai încercat să-l găsească au fost mânaţi de dorul de îmbogăţire. Nu ştiu de ce, dar nici nu mă gândesc ia un astfel de scop, deşi, slavă domnului, nu sunt bogat.

Pe mine mă mână în Africa acea dorinţă tulburătoare de care-ţi vorbeam. Vreau să lămuresc misterul meteoritului, să colind pământuri necunoscute, să vad munţi, ape şi păduri nevăzute de nimeni. Să întocmesc hărţi, să cercetez fauna, să-mi bucur privirile ca coloritul florei sălbatice a ecuatorului, să îmbogăţesc ştiinţa cu noi descoperiri. Atâtea taine nedezlegate mă aşteaptă şi mă cheamă în desişul junglei seculare, unde vreau să fac să răsune pasul emului biruitor, care nu se teme nici de gheţurile polilor, nici de hăţişurile pădurilor virgine, ci pătrunde curajos pretutindeni pe glob, unde hărţile mai indică petele albe ale necunoscutului.

Şi mai e ceva! Sunt mândru că din atâţia belgieni a fost ales să participe la expediţie un român (ce e drept m-au ales cu oarecare în întârziere, dar nu face nimic). Ştiu că ecuatorul e departe de patrie, dar şi acolo, în pădurile virgine din Congo, o să mă simt din tot sufletul romii si o să fiu mândru ca un om din neamul meu pătrunde pentru prima oară pe aceste meleaguri neumblate ţi că el nu vine nici ca să se îmbogăţească, nici ca să-i robească pe indigeni; că numai dragostea de ştiinţă l-a adus în inima Africii tainice.

Şi acum închei. Trebuie să mă pregătesc de plecare.

Te sărută pe amândoi obrajii,
Ion

Capitolul IV
Săgeata otrăvită

La 12 septembrie, însoţită de stolurile nenumărate de albatroşi, trişti şi demni, „Le Vaillant" micul vas cu aburi al companiei belgiene de navigaţie Osfend-Matadi trecu linia ecuatorului. Cu o noapte înainte încă schimbarea bolţii cereşti ne amintea apropierea evenimentului. Sus pe cer în locul stelei polare apăruse cu străluciri de nestemate crucea sudului: intram în emisfera australă.

Pentru cei care acum păşeau întâia oară peste acea linie închipuită care încinge mijlocul pământului, marinarii pregătiseră tradiţionala sărbătoare închinată lui Neptun, puternicul zeu al mării. Eu şi cu încă doi călători am fost udaţi din belşug cu apă de mare, în timp ce un marinar cu un trident şi cu o coroană pe cap, imagine fidelă a marelui Neptun, bolborosea nişte binecuvântări pline de haz.

Marinarii şi ceilalţi pasageri se prăpădeau de râs privindu-ne. Numai Rosechamp îşi luase veşnicul său aer de om posomorit şi plictisit şi părea că nu-vede şi nu aude nimic din ce se petrece pe punte.

În timpul călătoriei, am încercat de câteva ori să mă apropii de el şi să-i vorbesc. Îmi răspundea totdeauna monosilabic şi se grăbea să plece în altă parte a vaporului.

Nădăjduiam că ceilalţi doi membri ai expediţiei, locotenentul Leicher şi sergentul Marssack, care ne aşteptau la Leopoldville, aveau să fie oameni mai prietenoşi.

La 13 septembrie, „Le Vaillant" pătrunse în estuarul de vărsare ai fluviului Congo. Vasul trecu fără să se oprească pe dinaintea micului port Borna, vechea capitală a coloniei şi urcă în susul fluviului, către orăşelul Matadi.

Un peisaj minunat ni se deschidea înaintea ochilor. De o parte de alta a fluviului se ridicau creste strălucitoare de munţi. Milenii de-a rândul Congo se luptase cu stâncile şi le biruise, croindu-şi un defileu destul de larg prin care puteau naviga vapoarele. Muntii datând din primele epoci geologice aveau o culoare

albicioasă lucitoare care-i făceau să pară străvezii, de unde şi numele poetic pe care-1 căpătaseră: „Munţii de cristal".

De cum trecurăm defileul, peisajul se schimbă cu desăvârşire. De o parte şi de alta, înfipte într-un pământ mocirlos, se întindeau nesfârşite păduri de manglieri răspândind un miros îmbătător de răşină. Rădăcinile mângâierilor, numeroase şi adânci, mustind de sevă se amestecau unele cu altele. Se încolăceau într-un talmeş-balmeş de nedescurcat, răscolind pământ, pătrunzând până în valurile marelui fluviu african.

Căldura constantă ziua şi noaptea, care pe mare era domolită de briza răcoritoare, acum se făcea tot mai simţită. Nu ştiam în ce fel să ne mai ferim de ea. Ne ascundeam în fundul cabinelor căutând zadarnic să găsim puţină umbră care să alunge zăduful înăbuşitor. Aşteptam cu nerăbdare să cobor în sfârşit pe pământ. Mă plictisisem cumplit de viaţa monotonă de pe bordul vasului.

La 14 septembrie, în zori, „Le Vaillant" aruncă în sfârşit ancora la Matadi.

De aci până la Leopoldville, din cauza vârtejurilor extrem de rapide, navigaţia pe Congo devine imposibilă. Există în schimb o ale ferată care urcă de-a lungul fluviului. Fără să întârziem, ne grăbirăm să apucăm un tren. Acum ce e drept numele de tren este puţin cam exagerai pentru acele cutii lipsite de capace, care scârţâind şi oftând alunecau şontâc-şontâc, spre est. Totuşi cum nu vedeam nici un alt mijloc de locomoţie a trebuit să ne mulţumim cu el. Drumul ni se păru lung şi chinuitor. Începusem să regret cabinele strâmte de pe vapor. Când trenul se opri, se sfârşise şi linia.

Ajunsesem la Leopoldville, capătul liniei ferate.

În gară ne aşteptau doi albi. Unul înalt, cu o faţă brutală, cu doi ochi şterşi sub o frunte îngustă — era sergentul Marssack. Ceea ce m-a impresionat din prima clipă la el erau braţele sale neobişnuit de lungi şi de puternice, adevărate cângi de oţel.

Cel de al doilea, locotenentul Leicher, era exact opus lui. Slab, pipernicit, cu o faţă bolnăvicioasă, locotenentul nu părea deloc pregătit pentru o călătorie în jungla ecuatorială. Probabil că n-ar fi fost în stare să treacă nici una din probele la care fusesem supus eu la Bruxelles.

De cum ne zăriră, cei doi se repeziră la noi, strângându-ne mâinile cu bucurie.

— Of, bine c-aţi sosit domnule maior, spuse Marssack. Mă plictiseam de moarte aci, fără dv. Abia aşteptam sa vă întoarceţi.
Rosechamp se mulţumi să dea din cap şi nu răspunse nici un cuvânt.
Primul lucru care mă întrebă Leicher, îndată ce furăm o clipă singuri, a fost:
— Ştii să joci pocker?
— Cred ca puţini oameni pe lume joacă atât de prost ca mine.
— Atunci poate preferi alt joc.
— Nu. Toate îmi sunt la fel de antipatice.
O dezamăgire fără margini se aşternu pe faţa tovarăşului meu de călătorie. Cred că nici dacă ar fi aflat că meteoritul există numai în legendă şi nicidecum în realitate, tot n-ar fi trebuit să fie atât de trist.
— Trebuie neapărat să înveţi, făcu el în sfârşit. Aci dacă nu bei şi nu joci cărţi înnebuneşti! Au grijă de asta căldura, muştele, ţânţarii şi negrii ăştia afurisiţi.
Părea îngrozitor de dezgustat de viaţa din colonii. Nu înţelegeam atunci de ce ceruse să facă parte din expediţia Rosechamp. Lucrul acesta aveam însă sa-1 lămuresc chiar în seara aceea.
Printre uliţele murdare care se rostogolesc către centrul oraşului, ocolind pragurile prăvălioarelor pline cu tot felul de nimicuri folositoare, îşi deschid drum câteva canale urât mirositoare, care după ce adună gunoaiele urbei africane se varsă în Congo. Ambarcaţiuni încărcate cu lemn, fildeş, cauciuc, trase de pe mal de braţele puternice ale negrilor plutesc adesea pe aceste canale nu prea adânci.
Drumul ne era tăiat de un astfel de canal pe care se legăna, mai să se răstoarne sub greutatea poverilor cu care era supraîncărcată o plută largă. Câţiva negri trăgeau de un odgon întins ca o coardă de arc şi încercau zadarnic să puie pluta în mişcare şi s-o târască împotriva curentului.
Cu vinele gâtului umflate, cu ochii ieşiţi din orbite, cu muşchii încordaţi la maximum, trăgeau de odgon cu furie şi desperare. Chipurile lor zdrobite de oboseală, fălcile încleştate, îmi aminteau zguduitorul tablou al lui Repin. „Trăgând la edec", unde nefericiţii luntraşi de pe Volga de altădată sunt înfăţişaţi urcând cu trudă si sânge bărcile în susul fluviului.

Un omuleţ grăsuliu şi asudat, alerga de colo-colo, lovindu-i pe bieţii negri cu un bici din piele de bou.

— Sclavi în secolul XX exclamai eu.

— În Africa totul este posibil, răspunse sec Leicher.

Deodată un tânăr zulus, cu o faţă frumoasă, dădu drumul odgonului şi înălţându-şi trupul puternic îl înfruntă pe grăsun, fulgerându-l cu privirea. Înfuriat, albul începu să-1 lovească nebuneşte cu bicul peste faţă. Dar zulusul mândru nu-şi plecă grumazul.

M-am repezit la grăsun şi smulgându-i biciul din mână, i-am strigat:

— Cum îndrăzneşti să-1 loveşti?

— Ce te priveşte? răspunse acesta.

— Legile te opresc - Statul Congo a devenit colonie tocmai ca să se pună capăt abuzurilor - legile coloniei sunt garantate de constituţia belgiană.

Grăsunul mă privi întâi mirat, apoi îmi hohoti în nas.

— Eu nu sunt belgian, sunt englez. Fac ce vreau! Dacă poftesc pot să-i omor pe toţi sălbaticii ăştia.

— Dar cu ce ţi-au greşit? Nu vezi că nu sunt în stare să tragă pluta? E prea încărcată.

— Se vede că eşti nou în colonii. Nu-i cunoşti pe negri. Sunt toţi nişte prefăcuţi. Au puterea să tragă dar nu vor.

— De ce nu tragi dumneata, dacă eşti în stare? l-am întrebat eu înfuriat.

O roşeaţă vie izbucni în obrazul englezului.

— Din pricina albilor ca dumneata şi-au luat negrii nasul la purtare, mugi el. Ieri zulusul ăsta obraznic pe care m-ai văzut lovindu-l, a avut neruşinarea să-mi ceară să dau gologani negrilor închiriaţi din sate, după ce am mai plătit o dată şefului de trib. Când l-am refuzat, mi-a îndemnat oamenii la răzmeriţă. Azi m-a înfruntat din nou. Priveşte cu ce ură se uită Ia mine. Dar îl învăţ eu minte.

— Cu bătaia în nici un caz!

— Nu cunosc nici o altă metoda mai potrivită, răspunse englezul cu un surâs care făcu să i se vadă dinţii negri găuriţi. Şi acum dă-te înlături şi altă dată dacă te mai amesteci în treburile mele, o să-ţi răspund pe alt ton.

Ducându-şi mâna la tocul revolverului grăsunul făcu un gest semnificativ. În clipa aceea Leicher mă trase de mânecă şi mă îndepărtă de englez.

— Nu te baga! Lasă-1 în pace. Ţi-am spus că aşa e Africa. Cu poţi îndrepta nimic aci. Haide, Rosechamp a luat-o înainte. N-a băgat de scamă că te-ai apucat de harţă. Altfel era vai de tine.

Am privit în urma. Mi se părea că zulusul cel tânăr îşi întorsese capul şi-mi zâmbise prietenos.

* * *

………

— Ai găsit călăuza? îl întrebă Rosechamp pe sergent.

— Da, cu chiu cu vai am dat de el la Bassoko, răspunse Marssack morocănos. L-am adus cu mine la Leopoldville.

— Şi ce spune?

— Că într-adevăr l-a condus pe Smith prin junglă, dar 1-a părăsit la jumătatea drumului.

— De ce?

— I-a fost frică să meargă mai departe. De la Bisstung, zice călăuza, începe tara duhurilor. Cine pătrunde până acolo, nu se mai întoarce viu. La fel s-a întâmplat şi cu Smith.

Stăteam toţi patru la umbra unui pavilion acoperit cu flori de mimoze, în curtea bungalow-ului pe care ni-l puseseră la dispoziţie autorităţile belgiene.

Marssack scormonea cu tocul cizmei ţarina, urmărind cu atenţie pulberea pe care o stârnea.

— Ştie ceva despre meteoritul de aur? întrebă într-un târziu Rosechamp.

Fără să înceteze să scormonească pământul, Marssack mormăi:

— Ştie ceva de la taică-său. El i-a povestit că la miază-noapte de Bassoko s-ar găsi şi meteoritul. De văzut nu l-a văzul însă, nici dracul.

Rosechamp tăcu o clipă gânditor apoi făcându-şi vânt cu casca colonială, mai întrebă:

— Vrea să vie cu noi până la Bisstung?

— Se cam codeşte, răspunse Marssack. Zice că e prea bătrân. I-am oferit bani grei şi tot n-a vrut să primească.

— Mai să mergem să-i vorbim. Unde locuieşte?

— Peste drum. Rosechamp se ridică urmat de sergent. Socotii de cuviinţă să-i însoţesc şi eu. Trecurăm drumul şi intrarăm într-un fel de han lung. Nişte cocioabe mizerabile se înşirau de-a lungul unei curţi aflate într-o stare de murdărie nemaipomenită. Mirosuri grele pluteau pretutindeni. Câţiva copii negri ca smoala se jucau în ţarina. Întrebând de locuinţa călăuzei, copiii arătară o magherniţă care abia se mai ţinea în picioare.

Marssack bătu în uşă. Nu-i răspunse nimeni. Mai încercă dată dar avu acelaşi rezultat. Dinăuntru nu se auzea nici un zgomot. Izbind uşa cu piciorul, sergentul o dădu de o parte mai s-o scoată din ţâţâni cu totul.

Scufundată în întuneric încăperea părea goală. Pereţii scorojiţi stăteau gata să cadă. Intrarăm înăuntru. Deodată Marssack scăpă o înjurătură. Se lovise de o laviţă pe care stătea întins un zulus slab ca o umbră.

— Hei, scoală! strigă Marssack. Zulusul nu se clinti.

— Aprindeţi un chibrit, ceru Rosechamp.

Sergentul scăpară un chibrit. La lumina lui tremurătoare apărea faţa nemişcată a negrului. Era mort. Marssack mai aprinse m chibrit. Acum văzurăm că din dreptul inimii bietului negru i se prelingea un firicel purpuriu care se strânsese jos pe lutul bătătorit într-o mică băltoacă de sânge închegat.

— Drace, asta ce mai e? murmură sergentul aplecându-se deasupra cadavrului şi arătându-ne o săgeată minusculă înfiptă în pieptul nenorocitului.

Rosechamp smulse săgeata din rană şi ieşi cu ea în curte s-o cerceteze la lumina zilei.

— E o săgeată otrăvită, murmură el.

— Să anunţăm poliţia, făcu Marssack îngrijorat.

Rosechamp dădu din umeri

— La ce bun? Tot n-or sa-l găsească pe vinovat. Poliţia noastră nu e în stare de aşa ceva. Mă întreb însă de ce a fost ucis. Ori e o răzbunare pentru vreo faptă care nu ne interesează. Ori, şi asta ar fi mai grav, i-au pus capăt vieţii zulusului, pentru ca trebuia să ne fie călăuză şi să ne conducă la meteorit. Maiorul arunca o privire în jur apoi şuieră printre dinţi:

— Mi-e teamă că ăsta-i motivul adevărat. Cineva vrea să ne împiedice sa ajungem la bolid. Trebuie să fim cu băgare de

seamă. Oricând putem să ne pomenim şi noi cu o săgeată dintr-asta în spate.

Rosechamp mai cercetă odată magherniţa zulusului, apoi zvârlind săgeata înăuntru ieşi grăbit şi traversă cu paşi mari curtea hanului.

Capitolul V

Tovarăşii mei de drum

— Iar s-a închis, pufni Leicher, răvăşind cu un gest furios cărţile de joc întinse pe masă. Bine am ajuns! Să joc cărţi de unul singur, să fac pasienţe! Eu, tocmai eu! Dumneata ştii cine am fost eu?

Am dat nedumerit din umeri senin că ştiam prea puţin despre importanta sa persoană.

— Ei bine, domnule, spuse locotenentul umflându-şi pieptul, află că eu am fost unul din cei mai mari jucători de cărţi ai lumii. Pot chiar să afirm că mi-am petrecut cea mai mare parte a vieţii la masa de joc. Te întrebi acum, desigur, cum de a ajuns unul ca mine să stea în colonii, să facă pasienţe de unul singur, să n-aibă parteneri nici măcar pentru „popa prostu" şi în sfârşit să plece cu antipaticul ăsta de Rosechamp în căutarea unui blestemat de meteorit. Te întrebi, desigur, nu?

— Da. recunoscui eu.

— Cât e ceasul? întrebă brusc Leicher.

— Peste un sfert de ora e miezul nopţii.

Locotenentul începu să râdă. Un râs forţat, sacadat, care-mi zgârie auzul.

— Iar întârzie Rosechamp!

— Să nu i se fi întâmplat ceva, făcui eu îngrijorat cu gândul la ucigaşul călăuzei.

— Aşi! S-o fi dus să bea iar împreună cu Marssack. Precis că nu. se întorc înainte de două. Până atunci am să-ţi povestesc ce m-a adus în Africa. Am să-ţi spun tot!

Leicher deveni serios. Fata lui lungă părea acum mai palidă. Ochii îi ardeau în fundul orbitelor. Degetele albe, străvezii, subţiri, băteau nervos toba pe tăblia mesei.

Începu să povestească, repede, cu fraze întretăiate:

— N-am fost totdeauna un pârlit de ofiţer. Tatăl meu a fost cel mai bogat bancher din Anvers. La noi în casă venea lumea cea mai bună şi mai elegantă. Femei frumoase în rochii strălucitoare, bărbaţi cu avere, plini de ei, însuşi regele a venit odată. Mi-amintesc că avea părul alb şi m-a ciupit uşor de obraz, iar eu de emoţie m-am ascuns după fusta mamei. Când am împlinit 16 ani, tata murit. Mama era bolnavă şi nu putea să se ocupe de administrare! averii. Am rămas cu singur să am grijă de milioane de franci.

Mi-am făcut tot soiul de prieteni care se învârteau roi în jurul meu pentru că aveam bani, eram tânăr şi dornic de petreceri. De la ei am deprins pasiunea pentru jocul de cărţi. Nopţi fără şir am petrecut în tripouri şi în casele cele mai rău famate. Am plecat şi în străinătate, la Nisa, la Monte Carlo. Cursele, ruleta, cărţile, tot ce era joc de noroc mă chemau cu o putere irezistibilă. Oricât aş fi fost de obosit, rămâneam totuşi la masa de joc şi mizam, mizam fără întrerupere.

Este sălbatic şi ameţitor să simţi balanţa norocului tremurând între degetele tale. Să poţi deveni într-o clipă omul cel mai sărac sau cel mai bogat.

Eu am devenit cel mai sărac. Am pierdut toată averea, tot, tot ce aveam. Am îmbătrânit mai repede decât e de crezut. Iată, am 35 de ani şi par de 45.

În ziua când mama a murit, pentru că nu mai aveam bani să chem medicul s-o îngrijească, am vrut să mă sinucid. N-am făcut-o! I-am vândut în schimb toate lucrurile ce-mi rămăseseră de la mama şi m-am dus să joc. La început norocul mi-a zâmbit. Câştigam. Eram fericit. Uitasem toate nenorocirile ce m-au lovit. Apoi am pierdut însă tot. Câştigasem numai remuşcările care m-au chinuit zi şi noapte, fără odihnă, fără pace.

O ruda îndepărtata m-a sfătuit să plec în colonii, să devin ofiţer. Astfel, zicea el, îmi voi putea reface averea şi voi spăla ruşinea care îmi pătează numele.

Aşi! Viaţa în colonie este o porcărie. Poţi să sugi oricât vlaga negrilor, dacă nu eşti stăpân de vapoare, de mine sau de plantaţii întinse, nu te poţi îmbogăţi.

Când am sosit la Leopoldville eram tânăr, visător, îmi închipuiam că o să pot cuceri lumea. Jurasem să nu mai pun mâna pe cărţile de joc.

Am rezistat o singură lună. Şi nu din vina mea. Aici îţi pierzi repede orice demnitate şi orice omenie. Devii o zdreanţă, o otreapă. Visurile de îmbogăţire se spulberă, ca un castel de nisip la primul vânt.

Ţi se spune: „eşti alb, înseamnă că eşti stăpân!"

Poţi să urli la negri, să-i baţi, chiar să-î ucizi. Şi dacă priveşti numai depărtare de un singur deget, dacă îţi închipui că 1umea este într-adevăr atât de mică, atunci te crezi stăpân. Din păcate, nu poţi privi doar atât de aproape şi curând îţi dai seama că de fapt eşti tot un servitor şi încă unul fără conştiinţă, care povesteşte stăpânului ce se vorbeşte pe la bucătărie, fiindcă de, e mai bine plătit ca ceilalţi.

Ti se urăşte cu tine şi ca să uiţi bei sau joci cărţi. La urma urmei solda de ofiţer nici nu-ţi ajunge pentru altceva. Iar când te întorci în Europa, bagi de seamă că n-ai dobândit nimic, decât cel mult friguri galbene sau cine ştie ce beteşug tropical. Şi atunci, fie ca rămâi să putrezeşti aici în Africa, fie ca pleci si nu mult după aceea sfârşeşti trăgându-ţi un glonţ in cap.

Eu am o singura nădejde: meteoritul de aur. Trebuie sa-l găsesc. Cu orice preţ! Atunci voi fi bogat si fericit. Portarii cluburilor de noapte se vor apleca respectuos în fata mea si nu mă vor mai da afara, cum s-a întâmplat în câteva rânduri.

Daca voi găsi meteoritul, atunci se sfârşeşte cu marşurile istovitoare prin jungla. Se termina cu căldura, cu ţânţarii, cu frigurile.

Dar daca nu-l găsesc?

Pe fata lui Leicher se citea acum teama.

— Daca nu-l găsesc?

Pieptul îi fu zguduit de un hohot de plâns, lacrimi mari i se scurgeau pe obraji. Era un spectacol oribil sa vezi un bărbat în toata firea plângând ca un copil. Deodată auzirăm deschizându-se uşa dinspre curte. Leicher îşi şterse repede lacrimile şi încerca sa para calm.

În încăpere intra Marssack aducându-l pe Rosechamp în spate. Maiorul sforăia de se cutremura odaia.

— L-am adus, spusese sergentul cu un aer mucalit. A băut o picătura peste doza reglementara şi l-a dat gata. Tii! Dar era un rom, adus direct din Jamaica. Dumnezeiasca băutura!

Sergentul se linse pe buze şi apoi răsucindu-se din mijloc îl trânti pe maior în pat, aşa îmbrăcat cum era.

— De acum doarme pe cinste 12 ore încheiate. Nu-l trezeşti nici cu trei baterii de mortiere.

Spunând acestea, Marssack începu sa-i desfacă şireturile lungi ale cizmelor. După ce-şi descalţă superiorul, adăugă:

— Aşa obişnuim aici. De trei ori se îmbată dumnealui şi o dată eu. După grad şi ierarhie. Când mă îmbăt eu, mă ia domnul maior în spate şi m-aduce acasă. O singura dată în viaţa ne-am îmbătat amândoi într-o spelunca din Hongkong şi am căzut laţi sub masa.

A doua zi ne-am trezit goi puşcă. Ne despuiaseră nişte derbedei şi şterpeliseră tot ce aveam pe noi. Dar de atunci nu ni s-a mai întâmplat niciodată aşa ceva: bem cu rândul.

Marssack mai sporovăi câtăva vreme apoi se dezbrăcă şi adormi şi el buştean.

Mă dusei şi eu sa mă culc, dar somnul nu se lipea de gene. Mă tot gândeam la cele aflate despre tovarăşii mei de călătorie. Nu prea se bucurau de nişte apucături lăudabile. Cu astfel de oameni expediţia nu prea avea mulţi sorti de izbânda, mai ales că părea ameninţată de vrăjmaşi primejdioşi.

M-am zvârcolit mult timp în aşternut. Deodată un zgomot uşor mă făcu sa tresar. Aveam senzaţia ca se mai afla cineva in odaie. Mi-am ţinut răsuflarea ca sa aud ceva. Nimic. În odaie domnea o linişte deplină. Şi totuşi nu puteam sa mă lepăd de simţământul ca nu mă aflu singur în încăpere. Am întins mana până la scaunul de lângă pat, pe care îmi lăsasem de cu seara lucrurile. Am simţit de îndată mânerul rece al lanternei. Apucând-o am aprins-o brusc. În conul gălbui de lumina apăru obrazul unui negru. Sta tupilat lângă fereastra şi aştepta parcă să vadă ce voi face.

— Ce cauţi aici? am strigat eu.

— Adăpost, master, răspunse şoptit negrul. Dacă master strigă, Mambo va muri. Albii caută pe el sa-1omoare. Dar Mambo fugit!

Vorbea o franceză foarte stricată.

— Dar, de ce te caută? Ce vor cu tine? L-am întrebat eu de astă dată în dialect bantu.

Negru se lumină la faţă şi-mi răspunse curgător.

— Mambo a cerut plată pentru cât a muncit şi a pus şi pe ceilalţi negri să facă la fel. Mister Ericson a adus însă soldaţii şi ne-a bătut pe toţi.

Azi ne-a bătut din nou şi cum eu i-am îndemnat pe negri să nu mai lucreze nici unul, mister Ericson vrea să mă aresteze şi să mă împuşte. Zice Mambo e un răsculat.

În clipa aceea l-am recunoscut pe misteriosul meu vizitator. Nu era altul decât zulusul căruia îi luasem apărarea de dimineaţă, iar mister Ericson de care vorbea trebuie să fi fost englezul cel mic şi rotofei pe care izbutisem să-1 înfurii straşnic.

— Şi cum de te-ai gândit sa vii tocmai la mine? întrebai eu.

— Eu am văzut de dimineaţă unde locuieşte maşter. După felul cum i-aţi vorbit lui mister Ericson am înţeles că n-o să mă goniţi. De aceea m-am ascuns aici. Master pare bun. La fel era şi Ferney.

— Ferney, cine mai e?

— Un marinar alb. El m-a învăţat să nu mă plec, să mă lupt. Zicea că odată în port o să fie grevă. Dar n-a mai fost! Pe Ferney l-au împuşcat. A fost un prieten bun. Foarte bun prieten.

În clipa aceea din stradă se auzi zgomotul unor glasuri şi lătrături de câini.

— Ei sunt, murmură zulusul. Dacă master vrea să mă predea, atunci n-are decât să-i cheme!

— Nu Mambo, poţi să stai liniştit. Nu te mai pândeşte nici o primejdie.

Mambo îmi aruncă o privire plină de recunoştinţă, iar apoi rămase încordat ascultând zgomotul vocilor de afară. Când se făcu linişte îmi spuse:

— Au plecat! Dacă master vrea, Mambo poate să plece şi el, dacă nu, poate rămâne. Mambo poate să fie foarte bun servilor.

— Cum servitor? Tu mi vei să fii liber? Aşa te-a învăţat Ferney? făcui eu mirai.

— Liber, şopti negrul îngândurat. Mambo nu poate să fie liber! Unde să se ducă? La el în sat nu se poale întoarce.

— De ce?

— Pentru că şeful tribului 1-a închiriat Iui Ericson. El o să pună mâna pe Mambo şi o să-1 predea iar englezului.

— Şi cine ia banii pentru munca ta?

— Şeful tribului, numai el. Noi căpătăm doar de mâncare. Aşa este obiceiul! Mambo vorbea plin de tristeţe. O cută adâncă îi brăzda fruntea.

— Înainte vreme, povestesc cântecele noastre, zuluşii au făcut, o împărăţie mare. Şefii lor erau puternici şi au luptat cu înverşunare împotriva albilor care vroiau să ne ocupe ţara. Acum şefii de trib au devenit prietenii stăpânilor albi. Ei ne vând pe un preţ de nimic ca să-şi cumpere podoabe şi femei. E tristă soarta a zuluşilor.

Îl priveam in tăcere. Era înalt, vânjos, cu o frumuseţe trupească desăvârşită.

Mambo se uita ia mine, aşteptând un răspuns,

— Noi plecăm într-o călătorie, îi spusei negrului. Mergem sa căutăm o piatră de aur care a căzut din cer. Poate c-o vom găsi, poate nu! Dacă vrei, poţi veni cu noi. Să ştii însă, că va fi un drum plin de primejdii.

Negrul surâse.

— Mambo nu se teme de primejdii. Poate dacă veni găsi piatra va căpăta şi el puţin aur şi atunci o să se întoarcă în satul său şi o să se răscumpere de la şeful de trib. Apoi o să-i înveţe pe fraţii lui să nu se mai lase vânduţi c-a nişte câini. Acum Mambo e singur şi e slab, poate atunci...

Capitolul VI
Pătrundem în junglă

A doua zi i l-am arătat pe Mambo lui Rosechamp, fără să-i pomenesc nici un cuvânt despre trecutul lui.

— Da, e voinic, spuse maiorul măsurându-l din cap până în picioare. Poate veni cu noi! Avem nevoie de un hamal ca el.

Din fericire nici Leicher nu-l recunoscuse şi astfel, alături de alţi 7 hamali negri Mambo deveni şi el membru al expediţiei Rosechamp.

La început, călătoria pe apă merse destul de uşor. Fluviul Congo izvorăşte din regiunea marilor lacuri aflate în estul continentului.

La început poartă un nume sonor ca un joc de copii. Îi spune „Lualaba". Atunci el însuşi este gingaş şi copilăros. Mai târziu, în pragul tinereţii, pătrunde curajos în tăcerea neliniştitoare a vastelor păduri seculare. Dacă ar fi mai chibzuit, ar tăia jungla drept de-a curmezişul. Dar nu! Zvelt, el se arcuieşte şi, curios să vadă cât mai multe, curge prin toată pădurea nepătrunsă plimbându-şi apele repezi in care se scaldă hipopotamii şi crocodilii, pe sub crengile umbroase ale copacilor giganţi. Pe drum, el primeşte prietenos afluenţii Ubanghi şi Sangha, în dreapta, iar în stânga pe Kasai cel bogat în ape.

Zvăpăiat la început nedomolit şi sălbatic ca un mânz, el nu lasă bărcile să plutească în undele sale limpezi. Dimpotrivă, de la izvor şi până la Stanleyville, el taie neastâmpărat lanţurile de munţi, prăvălindu-se vesel de la mari înălţimi în ameţitoare căderi de apă. Dintre ele, cea mai impetuoasă, vestind sfârşitul adolescenţei, este cascada Stanley, de lângă oraşul care poartă numele faimosului călător din secolul trecut.

Către maturitate, chibzuit şi blând, el primeşte tovărăşia oamenilor, purtând vasele lor până la Leopoldville. Pirogi, mici corăbii sau chiar vaporaşe cu aburi, trec pe cursul lui larg, brodat cu nenumărate istmuri, insuliţe şi mlaştini.

Spre bătrâneţe, înainte de a-şi pierde apele în verdele de mărgean al Atlanticului, după lungul drum străbătut, amintindu-şi dintr-o dată de glumele copilăriei şi vrând parcă să retrăiască o ultimă clipă de dezlănţuire tinerească, zvârle de pe trupul său vasele oamenilor la fel de neîmblânzit ca atunci când se numea „Lualaba”.

Deşi ca lungime, Congo se numără abia după fluviul Ienisei, având numai 4.650 de kilometri, dacă ar fi să socotim uriaşa arie pe care o ocupă împreună cu afluenţii săi, ei devine al doilea fluviu din lume, urmând în ordinea imediată după Amazon, puternicul gigant ai Americii de sud.

Punctul final al călătoriei noastre era Bassoko, un mic centru administrativ aflat cam cu 300 de kilometri mai la vest de cascada Stanley.

În drum, întâlneam nenumărate turme de hipopotani şi nu o dată era să cădem prada gurilor căscate ale crocodililor, care se ţineau scai după pirogile noastre în nădejdea unei prăzi bogate.

În sfârşit, după o călătorie destul de liniştită ajungem la Bassoko. La 23 octombrie, o lună după ce sosisem în Africa porneam să dăm piept cu jungla ecuatorială.

Acasă, pe Bărăgan, toamna aurise de mult copacii şi ierburile. Păsările călătoare îşi luaseră zborul către sud, natura se pregătea de iarnă.

Aici însă, la ecuator, printre pădurile veşnic verzi, schimbarea anotimpurilor aproape că nu se cunoaşte.

Mereu, zi şi noapte, vară sau iarnă, temperatura nu urcă nici măcar cu un grad peste 30°, nu coboară nici măcar cu o liniuţă sub 25°. Totdeauna, secole de-a rândul domneşte acelaşi zăduf greu de suportat, cad aceleaşi ploi zilnice, bat neschimbate aceleaşi vânturi alizee.

Totul se petrece cu o regularitate de ceasornic. Nimic nu vine să tulbure scurgerea monotonă a vremii.

Continentul negru stă călare pe ecuator, aproape ca o balanţă cu braţe egale. Când în Egipt e vară uscată, în sud, în Rodesia sau în Colonia Capului, începe iarna cu ploi lungi fără de sfârşit. În schimb în punctul de sprijin al pârghiei, la ecuator, meteorologii n-au nici o treabă. Prevederea vremii se poate face cu secole înainte.

Înaintea noastră, scufundată în întuneric, jungla părea o catedrală severă, în care razele soarelui abia pătrund filtrate de vitraliile groase cu încrustaţii medievale.

Frunzişul înalt, veşnic verde, este o baricadă de netrecut chiar pentru suliţele fierbinţi ale soarelui ecuatorial.

La marginea pădurii seculare se întinde frontiera dintre împărăţia soarelui şi cea a umbrelor. Aici se zbenguiesc papagali, fluturi uriaşi şi micile nectarinide, asemănătoare păsărilor muscă din America. Câţiva metri mai în adâncul pădurii, jocul de culori dispare.

Săptămâni de-a rândul aveam să căutam zadarnic prin frunzişul copacilor giganţi lumina binefăcătoare a zilei.

Câţi aveam să ne pierdem viaţa în această împărăţie sălbatică, neagră, rea şi totuşi ispititoare? Aici, nici animalele cele mai puternice nu îndrăznesc să se abată decât arareori şi atunci numai de-a lungul cursurilor de apă.

Elefanţii sălbatici, rinocerii, leii, panterele, leoparzii, şacalii, se tem de pădurile virgine. Ei stau la marginile lor, în savanele cu ierburi înalte. În schimb, jungla mişună de şerpi, furnici termite,

gândaci, ţânţari, păianjeni oribili. Pe crengile copacilor seculari, aproape de lumina zburdă poporul maimuţelor şi păsările cu penaj strălucitor.

Regele junglei nu este leul cum se crede de obicei. El nu se aventurează decât rar până aici. Cel mai puternic animal al junglei este gorila. Înalta, înarmata cu colţi puternici ea străbate jungla netulburata de vreo primejdie. Răgetul gorilei umple de spaima pe toţi locuitorii pădurii. Când se loveşte cu pumnii in piept parca ar bate în nişte tobe largi şi sonore. Vai de vânătorul lipsit de sânge rece si de arme bune, care ar avea ghinionul s-o întâlnească!

Şi totuşi, acolo unde pantera, elefantul sau leul nu se aventurează, omul a pătruns.

Cu securea în mâna, luptând pentru fiecare metru, înaintam spre sud, mereu către sud. Picioarele ni se afundau in pământul mocirlos, mărăcinii ni se agăţau de haine, ne zgâriau obrajii si totuşi înaintam.

Hamalii se clătinau sub greutatea lăzilor cu arme, provizii, unelte de extras aurul. Sudoarea şiroia pe grumazurile lor negre si suple. Fără sa scoată un geamăt, deşi muchiile ascuţite ale lăzilor le intrau adânc in carne, ei păşeau ritmic, cu fata crispata, îngânând o melodie monotona si trista.

Îmi plăcea sa privesc la Mambo. Muşchii lui puternici si flexibili jucau sub pielea lucioasa şi întinsa. Ridica cu uşurinţa cele mai mari greutăţi şi nu părea niciodată obosit. În scurtele popasuri, venea lângă mine şi-mi indica numele fiecărui copac, al fiecărei liane.

Jungla nu avea pentru el nici o taina. Îi cunoştea ascunzişurile, florile, animalele. Se împrietenise cu ea din copilărie, când chiuind voios, sarea peste gardul „ Krealului”, acel ţarc împrejmuit de colibe unite prin câţiva stâlpi — după obiceiul satelor zuluse — şi se avânta în întunecimea codrului nepătruns.

— Asta-i Landolfia, mă învăţa el arătându-mi o liană zveltă cu fiori mari, puternic mirositoare. Din ea albii scot cauciuc. Bun cauciuc!

Cunoşteam la perfecţie din tratate liana Landolfia dar fără ajutorul lui Mambo n-aş fi izbutit s-o deosebesc din ţesătura deasă şi întortocheată a lianelor ce împânzesc jungla ecuatorială. Landolfia e una din mările bogăţii ale Congo-ului.

Mambo îi mângâia uşor cu palma trupul flexibil, îi mirosea florile, fără să le rupă şi râdea înveselit de această podoabă a pădurii lui dragi.

Alteori, ca un adevărat ghid al unui minunat şi uriaş muzeu, el îmi arăta cu un gest larg nişte copaci giganţi ale căror prime ramuri porneau din trunchi, abia la o înălţime de 20—30 de metri.

— Mulţi albi, spunea el mândru de cunoştinţele sale, caută numai abanosul, ca să facă mobile de preţ. Dar aici creşte lemn mai bun şi mai frumos: lemn alb, roşu şi galben. În sat lucrăm idoli din el, idoli fermecaţi, care ne feresc de duhurile rele. Am să-i fac şi lui master un idol mic, să-1 ferească de vrăjmaşi.

— Mulţumesc Mambo, dar eu nu cred în idoli.

— Vai, master ce cuvinte aţi spus. Idolii se pot supăra şi-l vor pedepsi, pe master pentru vorbele lui.

— Numai să încerce! Mie nu mi-e teamă de ei, făcui eu râzând. Mai bine continuă-ţi lecţia de botanică. Uite, spune-mi copacul ăsta, cu scoarţa putredă, cum se numeşte.

— Acesta este Lebatou. Încearcă master, să-1 loveşti cu secura. Să vedem, ai puterea să tai o aşchie, cât de mică?

Mi-am scos securea de la cingătoare. Mambo surise ironic. Ros de neîncrederea lui, mi-am încordat toate puterile şi cu un icnit scurt am repezit îndesat tăişul de oţel în scoarţa arborelui. Se auzi un zgomot metalic şi cu toată forţa loviturii lama securii lunecă pe alături nelăsând în urmă nici măcar o zgârietură.

Mambo începu să râdă cu hohote, dar văzând mutra mea mânioasă se opri şi-mi spuse blând:

— Master să nu fie supărat. Lebalou nu poate fi tăiat cu securea. Lebatou este arbore de fier.

Într-adevăr, aveam înainte pe unul din acei viguroşi copaci ai pădurilor tropicale şi ecuatoriale a căror duritate se apropie mult de cea a fierului şi care constituie un neîntrecut material de construcţie.

Într-o noapte, Mambo mă trezi din somn.

— Veniţi repede master, Mambo are să vă arate un lucru nemaivăzut. Repede, repede.

Am sărit din culcuş şi dând la o parte plasa care mă ferea de ţânţari, am zbughit-o în întuneric după Mambo.

Din depărtare răzbăteau nedesluşit până la noi trosnete de copaci răsturnaţi, bufnituri înfundate, răgete de elefanţi şi ţipete de gorilă.

Pasări speriate se ridicau de pe crengile arborilor şi adăugau strigătul lor de spaimă peste vacarmul ce cuprinsese jungla.

— Ce s-a întâmplat? strigai eu negrului care fugea înainte.

— Veţi vedea master. Acum veniţi repede.

Răgetele animalelor înfuriate se auzeau acum mai aproape. Părea că două armate se ciocneau într-un iureş vijelios. Strigătul teribil al gorilelor, un fel de KM — AM! KM — AH! prelungit şi strident, făcea să-mi îngheţe sângele în vine. Deodată Mambo se opri lângă un copac mai înalt şi-mi făcu semn să ne urcăm în el. Doar că această treabă nu era chiar aşa de uşor de executat. Eu cel puţin nu vedeam nici o posibilitate să mă caţăr până sus.

Cu agilitatea unei pisici, Mambo se agăţă de un mănunchi de liane care atârnau din copac, ca odgoanele solide ale unui catarg de corabie. Cât ai clipi, zulusul se şi instalase comod pe o creangă mai groasă şi-mi făcea semn să urc pe aceeaşi cale.

M-am agăţat şi eu de odgonul natural, iar Mambo mă trase sus cu destulă uşurinţă.

Din copac mi se deschise o privelişte nemaivăzuta. Doi elefanţi giganţi pătrunseseră într-un luminiş şi fuseseră atacaţi de o turmă de gorile.

— Iată maşter, pongo se luptă cu elefanţii, şopti Mambo.

„Pongo" este unul din numele pe care indigenii îl dau gorilelor.

— Mulţi albi m-au întrebat dacă am văzul vreodată un pongo bătându-se cu un elefant, mai spuse Mambo. Până azi nu am văzut pe nici unul.

Într-adevăr un astfel de spectacol este mai mult decât rar. În afară de Purchas, care în cartea sa apărută în 1613, vorbeşte de un oarecare englez Andrew Batell, care rătăcind prin pădurile virgine ar fi văzut gorile atacând elefanţi, nici un alt naturalist n-a mai îndrăznit să facă o astfel de afirmaţie, ba dimpotrivă au negat-o cu vehemenţă.

Elefantul african este mult mai puternic şi mai greu de îmblânzit decât fratele său din India. Părea de necrezut că sângerosul „Pongo", oricât de sălbatic şi de curajos ar fi, să aibă îndrăzneala să dea piept cu gigantul pahiderm, lată, însă, că cu asistam în sfârşit la o astfel de luptă. Cei doi elefanţi doborâseră

tocmai crengile unde îşi făcuseră culcuşul gorilele — un mascul bătrân, câteva femele şi mai multe gorile tinere.

Bătrânul mascul, neobişnuit să dea înapoi în faţa vreunui duşman, îşi ascunsese în alt copac femelele şi puii, iar apoi ieşise să dea piept cu cei doi inamici. Scoţând strigătele asurzitoare pe care le auzisem de departe, înainta legănându-se la dreapta şi la stânga făcând sărituri scurte sprijinit în braţele sale lungi.

Ajungând în faţa elefanţilor, se bătu cu pumnii în piept şi scoase din nou strigatul său de luptă.

În faţa unui astfel de inamic, puternicii elefanţi se dădură cu câţiva paşi înapoi. Dar era prea târziu. Agăţându-se de o cracă, gorila îşi făcuse vânt şi sărise în spatele unuia dintre pahidermi. Lovindu-l peste ochi şi peste urechi cu pumnii, muşcîndu-1 şi zgâriindu-1, maimuţa fu cât pe aci să doboare uriaşul animal. Celălalt elefant, înspăimântat, o lua la goană prin tufişuri. Tovarăşul sau scotea nişte răgete înfiorătoare, căutând să apuce cu trompa trupul păros al gorilei.

Maimuţa izbutea să se ferească.

Deodată scoţând un răget prelung, desperat, elefantul izbuti să înhaţe trupul vânjos al gorilei cu trompa şi s-o zvârle la pământ.

Maimuţa dădu să sară imediat în picioare, dar colţii pahidermului lungi de aproape patru metri, se şi aplecaseră ameninţători asupra ei. Încă o secundă şi colosul ar fi strivit-o sub picioarele sale groase ca nişte trunchiuri grele de copac.

În clipa aceea, două femele izbucniră din tufiş şi scoţând ţipete ascuţite, se repeziră cu furie asupra lui. Speriat, elefantul se întoarse în grabă şi o rupse la fugă prin junglă, urmărit de strigătele celor două gorile care săreau în jurul masculului rănit.

Aş mai fi vrut să rămân să văd ce se întâmplă, dar Mambo mă trase de mânecă, spunându-mi că e vremea să ne întoarcem în tabără.

* * *

…………………………………………………………………………………………

În cea de-a cincea dimineaţa, de la plecarea noastră din Bassoko, căldura devenise insuportabilă. Aburi grei, înăbuşitori

se ridicau din pământ, ameţindu-ne. O linişte apăsătoare cuprinsese jungla. Chiar ţipătul păsărilor încetase.

Obosiţi, arşi de sete, negrii înaintau cu paşi împleticiţi, zdrobii de greutatea poverilor. Însuşi Mambo, atât de vioi de obicei părea copleşit. Buzele lui uscate nu mai îngânau melopea care în alte zile îi însoţea mersul ritmic. Îşi făcea loc cu greutate printre mărăcinii înalţi care ne împresurau din toate părţile. Nici nu mai încerca să se ferească de crengile arbuştilor. Le dădea în lături cu pieptul goi fără să-i pese de zgârieturi.

I-am propus lui Rosechamp un popas ca să-i lăsăm pe hamali să se odihnească, dar maiorul nici nu vru să audă.

— Dacă ne oprim aici, nu ne mai urnim, spuse el. în curând o să înceapă să plouă şi atunci vrând-nevrând va trebui să facem un popas.

Deodată auzirăm un strigăt. Mambo se împiedicase în rădăcinile unui manglier şi pierzându-şi echilibrul se prăbuşise sub greutatea balotului din spate. Gemând de durere încercase să se ridice, dar căzu din nou la pământ, fără puteri.

Rosechamp îi făcu semn lui Marssack.

— Să se ridice îndată! şuieră el printre dinţi. Marssack se repezi la zulus răcnind.

— Ridică-te bestie, ridică-te că te omor în bătăi.

Mambo făcea eforturi desperate să se scoale de jos, dar fie că era epuizat de oboseală, fie că suferise un accident, nu izbuti mai mult decât să se salte într-un cot.

Marssack ridică cravaşa şi începu să-1 bată cu furie.

— Scoală-te târâtură, scoală-te că te omor în bătăi.

Ceilalţi hamali priveau tăcuţi. Erau obişnuiţi cu astfel de întâmplări căci fiecare trecuse prin unele asemănătoare.

Locotenentul Leicher îşi muşca unghiile subţiri şi străvezii. Se vedea bine că astfel de scene îi fac rău, dar nu scoase nici un cuvânt ca să protesteze.

Uriaşul Marssack gâfâia de oboseală, dar nu slăbea loviturile. Mambo, strivit, închisese ochii şi îşi muşca buzele silindu-se să nu strige de durere.

Nemaiputând să rabd, m-am azvârlit asupra sergentului.

— Opreşte! Nu da! Legea… legea te opreşte. Tu eşti belgian. Trebuie să respecţi legea belgiană. Acum, voi răspundeţi de viaţa negrilor.

Marssack mă dădu în lături cu o simpla mişcare a braţului şi continua să-l bată.

— Scoala de jos vierme puturos, că te strivesc!

Sergentul nici nu se mai uita la mine. Cu un gest rapid i-am prins atunci cravaşa şi i-am smuls-o din mâini. Era a doua oara când luam astfel apărarea prietenului meu.

Uriaşul mă privi o clipa uimit, apoi revenindu-şi îmi ceru furios cravaşa îndărăt:

— Ai înnebunit. Da-mi cravaşa înapoi!

— De ce-l baţi? Nu vezi ca e rănit?

— Se preface! Se vede bina ca nu-i cunoşti. Eşti agiamiu. Acum dai cu ochii întâia oara de viaţa din colonii. Daca nu-i baţi, se puturoşesc şi nu mai sunt buni de nimic.

— Mambo e vrednic!

Rosechamp care asistase impasibil la discuţia dintre Marssack şi mine se apropiase de noi şi-mi spuse cu vocea tărăgănată.

— Joci destul de caraghios acest rol de apărător al negrilor şi campion al libertăţii. Nu-ţi stă bine deloc. Te face mult mai ridicol decât crezi. Înapoiază cravaşa sergentului. Rolul lui este sa-i facă pe negri să umble, al dumitale sa desenezi hărţi. Este bine sa nu uiţi asta!

Strângând cravaşa în mâini i-am răspuns repezit:

— Nici nu mă gândesc sa înapoiez cravaşa. Nu vedeţi ca e rănit? Nu poate sa meargă. Degeaba îl bateţi.

— Daca e rănit, atunci sa rămână aici, spuse maiorul la fel de netulburat. Hienele o sa aibă grijă de hoitul lui. Doar n-o sa ne cărăm cu el după noi. Avem şi aşa destule poveri. Deci ne-am înţeles. Îi dai cravaşa lui Marssack. Negrii trebuie sa se teama de ea. Cravaşa este însemnul puterii noastre a oamenilor albi si civilizaţi.

— Frumoasa civilizaţie!

— Domnule Spineanu, ti-o spun pentru ultima oara. Asculta de ordinul superiorului dumitale!

— Putin îmi pasa de el!

În ochii pe jumătate închişi a lui Rosechamp se aprinse o scânteie de ura. Se întoarse către Marssack si îi ordona repezit:

— Smulge-i cravaşa!

Sergentul îşi ridica ameninţător in aer pumnii uriaşi ca nişte ciocane grele si se năpusti asupra mea. Într-o clipă putea sa mă zdrobească sub izbitura lor nimicitoare. Dar fără să-i mai dau

timpul sa facă vreo mişcare, mi-am smuls revolverul din tocul de piele ce-mi atârna la sold si i l-am înfipt in piept.

— Înapoi ca trag l-am prevenit eu. Şi dumneavoastră, domnule maior! Daca mai faceţi un singur pas, va prefac într-o ţintă vie şi ştiţi prea bine ca sunt un ochitor cu care nu e bine de glumit.

Marssack se uita cu un aer tâmp la ţeava revolverului si făcu doi paşi înapoi. Aerul de nepăsare si dezinteres se şterse de pe faţa lui Rosechamp. Pentru prima data îl vedeam sub aceasta înfăţişare. Încruntat, cu gura crispată într-un rânjet cu ochi sticloşi, la fel trebuie să fi arătat atunci când cu un simplu semn dăduse ordin să se radă de pe faţa pământului trei sate de băştinaşi.

— Ai ridicat pentru a doua oara revolverul asupra unui ofiţer belgian, spuse el cu o voce răguşita. Prima oara te-am iertat dar de data asta vei plăti. Nu acum! Poate mai târziu. Vom găsi un prilej. Când ai să te aştepţi mai puţin pedeapsa neobrăzării te va ajunge din urmă şi te va zdrobi. Să ştii că maiorul Rosechamp nu uită.

După ce rosti aceste cuvinte, maiorul se întoarse şi dădu ordin coloanei să se pună în mişcare.

Tăcuţi şi ascultători, negrii porniră înainte. După ce-mi aruncă o privire dispreţuitoare Marssack se îndepărtă ultimul.

Rămăsese numai Mambo şi cu mine. L-am ajutat să se ridice şi după ce i-am spălat rănile cu apă din bidonul ce-1 purtam la şold, i-am legat strâns glezna luxată ca sa împiedic oasele să mai iasă din articulaţie.

Mambo mă privea cu ochii umezi.

— Mulţumesc master, şopti el. Numai Ferney s-a purtat aşa cu Mambo. El a fost singurul lui prieten alb. Acum master este a doilea. Să nu crezi ca un negru nu ştie să iubească un prieten, să-l apere. Când l-au ucis pe Ferney, Mambo era tânăr, acum însa el va fi în stare să te păzească. Rosechamp n-o să poată face nici un rău lui master.

— Mulţumesc Mambo. Fii însă sigur că voi şti să mă apăr şi singur.

Zulusul dete îngrijorat din cap.

— Master îl cunoaşte prea puţin pe maior. Oamenii liniştiţi ca el, sunt mai periculoşi. Mambo ar fi fost mai bucuros să fie maiorul ca Marssack furios, să strige, să bată. Marssack rage ca

elefanţi şi-i trece, dar Rosechamp nu uită nimic, niciodată, nici când bea sau nici când doarme.

— Fii pe pace! O să iau toate măsurile!

Ajutându-1 să meargă, în mai puţin de jumătate de oră, îi ajunserăm din urmă pe ceilalţi.

Maiorul nu-mi adresă nici un cuvânt, nu-mi aruncă măcar o privire.

Doar Leicher se apropie pe furiş de mine şi îmi şopti.

— Vezi, fereşte-te de Rosechamp e tare furios. N-o arată, dar ştiu sigur că e.

Noaptea, Mambo se culcă lunga mine. Abia după câteva zile, Rosechamp avea să-mi arate că nu uitase nimic.

(Continuarea şi sfârşitul în numărul următor)

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic Casa Scânteii „I. V. Stalin”.

* * *

Pentru a naviga mai uşor prin e-book, plasaţi cursorul mouse-ului pe un capitol din e-book apoi apăsaţi tasta ctrl+click stânga.

Cuprins e-book: